ბახტრიონი

ფასი 5.000 მ.

რედაქციის მისამართი: პუშკინის პასსაჟი ტელეფ. 8—04

განცხადების ფასი მორიგებით.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 21 | კვირა 3 დეკემბერი | 1922 წ. | № 21

ამ ნომერში ექვსი გვერდია

მეოცნებე ნიამორები

№ 8

გრიგოლ რობაქიძე — „მიწის სულ" ხორალი
პაოლო იაშვილი — „ალუვიადი"
ტიციან ტაბიძე — „სეზონის ფილავანი"
გიორგი ლეონიძე — „მტკვრის კლეოპატრა"
შალვა აფხაიძე — მთვარის სოლო.
რაჟდენ გვეტაძე — „მანიფესტი ყვავს"
ელენე დარიანი — „წერილი ანნა ახმატოვას"
სერგეი ქლდიაშვილი — „გაზრუნება"
ვალერიან გაფრინდაშვილი — „ივანე მაჩაბელი"
ჟიულ ლაფორგი — „სამგლოვიარო მარში"
გრიგოლ რობაქიძე — „სიტყვის რითი"

რედაქტორი: ვალერიან გაფრინდაშვილი.

იყიდება ყველა კიოსკებში ფასი 25 ათასი.

რედაქციის მისამართი: ხელოვნების სასახლე, სერგიევის ქ. № 13 ტელ. 17—51.

ხელოვნების სასახლე

(სერგიევის ქ. № 13.

კვირას 3 დეკემბერს.

ახალი მწერალთა კავშირის საბჭო. მორიგ 47 ესტეტიკის საღამო. მოხსენებას წაიკითხავს

გრიგოლ რობაქიძე

თემა: **ზე კაცი და იდეა მარადი მობრუნების**

შესავალი ფასი **20** ათასი მანეთი.

დასაწყისი საღამოს 7 საათზე

შემდეგი მოხსენება: პავლე ინგოროყვა. „რუსთაველის გეოგრაფია."

ახალი მწერლობის კავშირი

მორიგ მოხსენებათა ციკლი:

3 დეკემბერს:
გრიგოლ რობაქიძე — „ზე კაცი და იდეა მარადი მობრუნების."
10 დეკემბერს:
პავლე ინგოროყვა: „რუსთაველის გეოგრაფია
17 დეკემბერს:
ტიციან ტაბიძე: „ივანე მაჩაბელი."
24 დეკემბერს:
გიორგი ლეონიძე „საბა-სულხან ორბელიანი"
31 დეკემბერს.
პაოლ იაშვილი: „ვაჟა ფშაველას პოეზია."
7 იანვარს.
ვალერიან გაფრინდაშვილი: „საქართველო და დენდიზმი"
14 იანვარს.
შალვა აფხაიძე: „ქართველი პოეტი ქალები."
21 იანვარს:

ტიციან ტაბიძე | საღამო ქართულ
ვახტანგ კოტეტიშვილი | კრიტიკის.

ა) იონა მეუნარგია
ბ) კოტე აბაშიძე
გ) კირილ ჯორჯაძე
დ) ნიკო ლორთქიფანიძე.
ე) ივანე გომართელი

იაკობ ნიკოლაძის საიუბილეო კომიტეტის მოწოდება

არ ყოფილა საქართველოში სხვა იუბილე ისე საჭირო, როგორც ამ შემთხვევაში, რადგან ხელოვნების ყველა სფეროში კიდევ გვეგულება სახელები, ქანდაკებაში კი ი. ნიკოლაძე ერთადერთია, რომელიც 25 წელი მუნჯად უხმობდა ქვას, და მის სიღრმეში ეძებდა საქართველოს გენიის ელვარებას. ი. ნიკოლაძე მთელ საუკუნეთა ტვირთის მზიდველია, რადგან იგი გვაკავშირებს ამ ზორტულ ქვის შემოქმედებასთან, რომლის ნაშთებითაც ქართული ტაძრები არიან მორთულნი. მან ერთმა შეინახა ქართულ ქანდაკების კერაში ცეცხლი, და ამით მან გმირული პერიოდი გამოიარა. იგი ქვით და მარმარილოთი აშტამპებდა ქართულ ინდივიდუალობის ფესვებს, და დიდი მოთმინებით ელოდა ქართულ კულტურის ამაღლებას. ალყა შემორტყმულ საქართველოში, ყველაფერი გმირულ ამტანობას მოითხოვდა, და თუ ხელოვნების სხვა სფეროში ეს სიძნელე თაობებმა გადაიტანეს, ქანდაკებაში ამ ერთად ერთი კაცის ქედს აწვებოდა მთელი შემოქმედების ოქტანელი ტვირთი. და ი. ნიკოლაძემ ეს ერთგული მისია სახელოვნად მოიტანა დღევანდლამდე. ი. ნიკოლაძემ გაამთელა საქართველოს ხელოვნება. და ეს მაშინ, როცა შემოქმედებისათვის თავ-შესაფარიც არ ჰქონდა. ჩვენ გვგონია, რომ უკვე დრო არის დაფასდეს ამ იშვიათი შემოქმედის ღვაწლი. ხელოვანთა კომიტეტი იუბილეს უმართავს ი. ნიკოლაძეს. ამ იუბილეს ის აზრი აქვს, რომ კონკრეტ პიროვნების სახით ხმა მაღლა მიმართოს ქვეყანა კულტურას. ი. ნიკოლაძის სახით, საქართველომ უნდა მოიგონოს ქართული ქანდაკება. ქართველმა ხალხმა უნდა მთელი ენერგია გამოიჩინოს, რომ ი. ნიკოლაძეს შემოქმედების აუცილებელი პირობები შეუქმნას. ი. ნიკოლაძეს უნდა მიეცეს ქვისა და მარმარილოსათვის თავშესაფარი. ეს იქნება საქართველოს ქანდაკების პირველი ქოხი, რომელიც ქართველმა ხალხმა მალე სასახლედ უნდა გადააქციოს. ვისაც უყვარს საქართველოს კულტურა, ვინც სდგას ამ ფრონტზე და ცდილობს დაიცვას ქართულ კულტურის შტანდარტი, მათდამი არის ეს მოწოდება მიმართული.

ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ ჩვენი სიტყვა გახმიანდება მთელ საქართველოში, რაც ახალ ძალას შემმატებს ჩვენს მოქანდაკეს, რომ უფრო მეტი ენერგიით განაგრძოს ძნელი გზა, ქართულ ხელოვნების დიდებისაკენ.

ამით მოგმართავთ თქვენ მიიღოთ მონაწილეობა ამ დღისათვის. რა სახით მიიღებთ მონაწილეობას გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: ხელოვნების სასახლე სერგიევის ქ. № 13.

საიუბილეო კომიტეტის თავმჯდომარე **კოტე მაყაშვილი.**

კომიტეტის წევრები:	
აბაშელი ს.	ამირეჯიბი ქეთინო
გრიშაშვილი იოსებ	იაშვილი პაოლო
კოტეტიშვილი ვახტანგ	ლიბელი დავით
საყვარელიძე პავლე	რობაქიძე გრიგოლ
რუხაძე ვარლამ	ტაბიძე ტიციან
ჩხეიძე ნინო	თოიძე მოსე
ფალავა აკაკი	ყანჩელი სანდრო

წყალწალეგული ჭიათურა.

ქართული პრესსა, და საზოგადოთ ყველა სდუმს იმ კატასტროფის შესახებ, რომელმაც ჭიათურა განადგურებამდის მიიყვანა. შავი ქვა, უმთავრესი საფუძველი იყო ყოველთვის, საქართველოს ეკონომიური განვითარებისათვის.

თუ ევროპას რამე აკავშირებდა საქართველოსთან რეალურად, ამის მიზეზი ჯერ-ჯერობით ჭიათურა იყო და არის.

და, დღეს თითქოს არაფერი მომხდარა, თითქოს იმდენათ უმნიშვნელოა წყალდიდობისაგან მოყენებული ზარალი, რომ ჩვენ ვსდუმვართ, მაგრამ არავინ კითხულობს: რისა იმედი გვაქვს. შეიძლება „ბახტრიონის" ტრადიცია არ იყოს მეთაურები სწეროს, ეკონომიური სტატისტიკის მიხედვით, მაგრამ ჩვენთვის ყოველთვის ახლოს არი თუნდა უბრალო ტკივილიც ჩვენი ქვეყნის, და ჩვენ არ შეგვიძლია პროტესტი არ განვაცხადოთ, რომ ჭიათურის კატასტროფა, ჩვენს პრესსაში მხოლოდ ქრონიკაში მოთავსებული ცნობებით ამოიწურა.

ამ ზაფხულში ჭიათურა ძნელი საცნობი იყო.

ძველებურად, ფუტკარივით მოედნენ შავი ქვის პლატფორმებს, შავ მღვიმეში გამურული მუშები, ჭიათურა გაცოცხლდა 8 წლის მიძინებული, ყოველ დღე რამდენიმე მარშრუტი მატარებლებისა მიდიოდა ქვით დატვირთული, დაიწყო სიცოცხლე, რომელიც მალე უნდა გადასულიყო ლიდ გრანდიოზულ მაშტაბით მუშაობაში, და უეცრად წყალდიდობამ (მეორედ) ყველაფერი გაანადგურა, შავი ქვა წაიღო, ხიდები და გზები დაანგრია, დამბები დახსნა, საროს ხავი ქარხნები დიდათ დააზიანა. სამხრეთში. მორაჰანის ლიანდაგს რამდენიმე თვე სჭირდება ზერელედ შეკეთებისათვის, რომ ფუნდამენტალური მუშაობაზე, ჯერ ლაპარაკიც არ შეიძლება. ეს გზა ისედაც დაზიანებული იყო და ახლა სულ უიმედო შეიქნა საგრძნობლად დაზიანდა შავი ქვის მრეწველთა საბჭოს შესანიშნავი წყალ საქანი. წაღებულია ჭიქურის და სვერის სადგურ ხიდები, გარეცხილი და პლატფორმებზე დამზადებული ქვა უამრავი წილი წყალმა. მარტო ერთ ფირმას მოსტაცა სტიქიამ 4.500.000 ფუთი. სულ წაღებულია — 17.000.000 ფუთი გაწმენდილი ქვა და პროდუქტი.

მარტო ეს უღრის მილიონებს ოქროს ანგარიშზე, რამდენიმე თვე შეუძლებელი იქნება თუნდა ელემენტარული მუშაობის დაწყება.

„ჩემო" ითვლებოდა ხდება მოახდინოს 400 კაცის ლიკვიდაცია სამსახურიდან, მარტო ამისათვის 16 მილიარდი არის საჭირო. ამ ზარალს საქართველო იგრძნობს, რადგან სახელმწიფოს მოაკლდება უდიდესი წყარო შემოსავლისა. ქართული ბაზაზა საერთოდ ბიუჯეტს უმთავრესათ შავი ქვის ოპერაციებიდან ავსებდა.

ძნელია საშუალების მონახვა ზარალის ასადგენათ. ყოველ შემთხვევაში შავი ქვის ორგანიზაციების („ჩემო" „საქართველო საზოგადოება" შავი ქვის მრეწველთა საბჭო) დაუყონებლივ უნდა მიეცეს გრძელ ვადიანი სესხი ბაზანის ოქროს ფონდიდან, საჭიროა, ჩვენის აზრით, მიეცეს აგრეთვე ფართო საშეღავათები და დახმარება კერძო ინიციატივას, და ღონიერებით შემსუბუქება საშუაზო პირობების, რომ საქართველოში რაც შეიძლება მალე შესწყდეს ჭიათურის ადლღგენა. შეწყობა ერთი წუთითაც და გულ გრილობა გადაიტვირთულებს საჭიროა და შემდეგში საჭირო იქნება გაათებულ მუშაობა საჭის შეუწონისათვის მაგრამ პირველად ყოველისა თვით შავი ქვის ორგანიზაციებმა უნდა გამოიჩინონ გრანდიოზული ნება და ენერგია. ამისათვის მათ აქვთ საჭირო ისტორია და გამოცდილება.

პაოლო იაშვილი.

„ცხვრის წყარო"
ქართულ სცენაზე.

ლოპე დე ვეგას, თარგმ. **კ. მაყაშვილის.**
დადგმა **კ. მარჯანიშვილის.**

ალბათ არც ერთ დადგმაზე არ დაიწერება ამ სეზონში იმდენი, რამდენიც დაიწერება „ცხვრის წყაროზე". კოტე მარჯანიშვილმა ქართულ შექმნა თავისი ეპოქა ქართულ თეატრის ისტორიაში. ჩვენმა რეჟისორმა მარჯანიშვილის ჩამოსვლისთანავე ფართო პოპულარობა მოიპოვა, რომ მისი ყოველი დადგმა მოვლენა ქართულ ცხოვრებისა.

რასაკვირველია არ უნდა მიეცეს პატრიოტული ენთუზიაზმს, მით უმეტეს თუ ზოგიერთი ეს კურიერის საქმიანობა და გარეგნული ოფიციალის ფორმება. მხოლოდ საქმე და ნამდვილი შრომა გამოაჩენს მარჯანიშვილს. 25 წლის ენთუზიასტურმა შრომამ კ. მარჯანიშვილი დააბრუნა საქართველოს, რომ ეროვნულ ბაზზე მისცეს თავისი ცოდნის, გამოცდილების, და ტალანტის შენაძენი. და უნდა ითქვას, რომ ეს იყო სასწაული ამ თავის „ცხვრის

„წყარო"-ს დადგმაზე მოხდა დიდი ეროვნული გადატეხა. ქართულმა თეატრმა, რომლის სიკვდილზე თვითონ რეჟისორები და არტისტებიც ლაპარაკობდნენ ასე დაჟინებით, მთელი წლებით ამ ღამეს გამოაჩინა, რომ ეს აზრი იყო ფალსიფიკაციის, რომ საჭიროა გაწვრთნილი ხელი რეჟისორის და გენიის დაფუძნება და ეროვნული შემოქმედება ამხელს თავის თავს? და ჩვენ არ ვგონია კიდევ იყოს სხვა ერი, რომელსაც ჰქონდეს იმდენი ბედნიერება, როგორც საქართველოს, რადგან ამბობენ, რომ გენია მოვლენა კი არ არის, არამედ ბედნიერებაა ერის. კ. მარჯანიშვილს გენიაზე იმდენის ლაპარაკობს რუსეთის პრესსა, რომელმაც იცის წარსულში შჩეპკინი და დღეს ევრეინოვი ან სტანისლავსკი.

ჩვენ არასდროს არ გვინახავს ასე გახარებული ქართული საზოგადოება, როგორც ამ ღამეს. უნდა ითქვას მართალი, რომ ქართველი ხელოვანის გენია, არა მარტო მის თინა პროფესიის ხალხს ეხარბება, საზოგადოება ქართველი ყოველთვის ხარბობს უთუოდ ქართველ ხელოვანის დამარცხებას.

ამ ღამეს, ამ შემთხვევაშიც მოხდა სასწაული, ასე გულწრფელად არ სცხს არ გაუხარია მას ამ უკანასკნელ წლებში. კოტე მარჯანიშვილი, რომელსაც თავისი თავად უყვარს ნათელი დადგმა, ამ ღამეს მოგებული დარჩა, რომ საქართველოში გადმოიტანა ესპანია საქართველო ნათესობას ესპანიასთან ჯერ კიდევ საქართველოს მონასტერის ბერები გრძნობდნენ და აქა არსებობს ლეგენდა მამა იოანეს შესახებ, რომელიც გაემგზავრა კიდეც იბერიაში ამ მიზნით და მიზეზით.

სამხრეთის მცხუნვარე მზე, ტემპერამენტი და „უთვალავი ფერი" ბუნების უფრო ამაგრებს ამ ანალოგიას.

ამ ღამეს ეს იყო სწორედ მოცემული (თუმცა ამ შემთხვევაში ზედმი ალდა დეკორაციას, მხ. ვალერიან ერისთავს არ აქვს საზოგადოთ ეს ფერადები).

მთელი ექზოტიურობა და ტემპერამენტი ამ წარმოდგენის თავზე გადიტანა თამარ ჭავჭავაძემ (ლაურენცია). არ უნდა თქმა რომ კ. მარჯანიშვილმა ქართულ თეატრის აღმოაჩინა თამარ ჭავჭავაძემ დიდი ხნის ოცნებების. ამ მსახიობ ქალს აქვს ყველაფერი, რაც საჭიროა კარგი არტისტისთვის და ჩვენ გვგონია ის დარჩება ქართულ სცენის დამშვენებად. „ცხვრის წყარო"-ს ამ ღამეს გამარჯვებინა თამარ ჭავჭავაძემ.

მშვენიერი იყო აკაკი ვასაძე, მან დაამტკიცა რომ მას დიდი მასალა რეჟისორისთვის. მშვენიერი იყო ალექსანდრე იმედაშვილი, განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი ხმა. ალბად მე რამდენიმე წელიწადი არ უთამაშია ასე შეგნებულად კარგად.

ის ყოველთვის გრძნობდა ალბად ამ ძალას, როცა თავგამოდებით იცავდა ქართველ არტისტებს, რეჟისორების ბრალდებისგან. კარგი იყვნენ აბაშიძე, ნიკო გვარაძე, და ჩხეიძე, ცოტა დისონანსი შეჰქონდა დავითაშვილის თავის ცივ რიტორიკით, მაგრამ ალბად კ. მარჯანიშვილი ამ მასალაც დაალხოს. თუმცა როლი არ ჰქონდა მაგრამ მაინც აღსანიშნავია ელენე დონაური—ვაჩნაძე, მას აქვს ის, რაც აკლია ყველა ქართველ მსახიობ ქალს თითქმის, ეს არის—ტანი და ქალობა, ურომლისოდაც ქალის ხელოვნება არ არსებობს.

მასსიური სცენები ყველგან კარგად იყო შესრულებული, ამ შემთხვევაში გაინირჩეოდნენ ახალგაზრდა სტუდიელები—იელიტა ჯორჯაძე და დავითაშვილის ქალი.

ჩვენ ველით კიდევ ახალ დადგმას კ. მარჯანიშვილისას, ახალ გამარჯვებას და საქართველოსთან და ქართულ თეატრთან სამუდამო დაკავშირებას.

ვარამ გაგელი.

რიტმი პროზაში

სიტყვის ხელოვნებაში, და ყოველ ხელოვნებაში, პირველი სამკაულია რიტმი, ისაა რომ ანათესავებს ხელოვნებას პოეზიასთან და რევს მათ სახელებს.

რიტმის გაგება უნდა გაფართოვდეს. ყოველი მიმდევრობა ერთნაირის, ინტენსივობის გამეორება—ქმნის დაუსრულებელის ილუზიას, რიტმს: არაბესკები, ბერძნული კოლონადა, საერთოდ სიმეტრია, ტილოზე რომელიმე ფერი დომინანტ... რიტმის ასე გაგება უნდა მივიტანოთ ლიტერატურასთან.

თითოეულ ელემენტარულ ხმას ცალკე აქვს თავისი ინტენსივობა, ტონალობა სუბლიმინალური ასოციაცია ფერის და ხაზის. გათლილ სიტყვაში ეს ხმები ეწყობიან კრისტალივით და მათი წმინდა ფერები ერთდებიან ახალ გარმონიაში. სიტყვაში ჩნდება ტაქტები: უბრალო მიმდევრობა გრძელი და მოკლე ხმოვანების (ძველ ენებში), მაღალი და დაბალი ხმოვანების, ყველა ხმების ინტენსივობის, ფეროვნობის, ხაზოვნობის... ამის გარდა გადაბმულ თქმაში ქმნის ახალ ტაქტს წინადადების დალაგება და ლოგიური ინტენსივობა.

ტაქტების წესიერი მიმდევრობა, ერთნაირების წყობა—არის რიტმიული თქმა, ლექსი.

რიტმი ქმნის მარადიულის სიახლოვის ილუზიას, მოზომილ ინერციას, სულს განაწყობს მაღალისათვის, დაუსრულებლისათვის, საზღვრების გადალახვისათვის, ამიტომ თავიდანვე ლოცვისთვის, ფილოსოფიისთვის, თამაშობისთვის სიტყვა ლექსათ დაიწყო. აქედან მათი არევა: ლექსი და პოეზია გაბადეს ორეულებათ. თითონ ლექსის გაგება კი დაავიწროვეს აი როგორ:

ყველაზე მარტივი და ადვილი შესამჩნევი არი მარცვლების (ხმოვანების) სიგძეზე და სიმაღლეზე აშენებული ტაქტი და რიტმი. კიდევ უფრო მარტივია სილაბიური რიტმი. მარცვლების არითმეტიკის, მეტრიული ლექსთწყობა შეცვალა სილაბიურმა და ტონიურმა. ამ ტრიუმვირატმა ოცდახუთი (ან მეტი) საუკუნე ატარა ლექსის სახელი და დაისაკუთრა.

რაც არაა აგებული მეტრიულ, ტონიურ ან სილაბიურ ზომით, ის არაა რიტმიული, ის არა ლექსი, ის პროზაა. კიდევ მეტი: ის არაა პოეზია. პროზა გახადეს დიდ ცუთად და იქ ერთად ჰყრიდნენ ყველაფერს: გაზეთის ფელეტონებს, გიმნაზიის სახელმძღვანელოებს, ვერბიცკაიის რომანებს, პუშკინის და ბოდლერის პროზას. პროზის სიმძო სასაფლაოსთვის ერთნაირად გაიმეტეს ყველაფერი, რაც არ იყო დალაგებული ხმოვანების რიტმზე.

პროზისა და ლექსის ასეთი კატეგორიული დაპირისპირება არაა სამართლიანი. სიტყვა პროზა მეტათ ფართო მნიშვნელობით იხმარება და ხშირად ამ ნიშნით იფარება ახლო ნათესაობა ძველი ლექსის. ხელოვნურ პროზაში არი რიტმები ზოგჯერ უფრო დაწვრილებული, ვიდრე მეტრიული და და ტონიური რიტმებია ნაცნობი, რიტმი ოდნავი. ხმოვანებზე აშენებული რიტმები მკაფიოა და კუთხედი, ის ბრწყინავს ბრილიანტის ყველა ბრწყინვალებით. ამიტომა აქვს მას გძელი ისტორია. სხვაა რიტმები პროზაში მთელმავი.

წინადადებაში სიტყვების თავისებური დალაგების გამეორება ქმნის რიტმს გძელს, მაგრამ სათუთს. ეს რიტმი პროზაში უფრო ძველია და დამუშავებული თუმცა ინსტინქტიურათ. მაგალითები იცის ქართულმა ლიტერატურამაც.

თანხმოვანების ინტენსივობის და ფეროვნობის რიტმი ჩუმია, მარგალიტივით მკრთალია და მშვიდი, ეს რიტმი არაა ყველასათვის. მეტად მახვილი სმენა უნდა, რომ აითვისოს წყნარი, მელოდიური დენა თანხმოვანების: ერთი ინტენსივობის და მგვანი ტონალობის ბგერები ხვდებიან ერთმანეთს მეზობლების აღმართ-დაღმართებში და სულის ქანაობას აბრუნებს ერთ სწორ ხაზზე მუსიკის ლეიტმოტივივით. აქედანაა ალიტერაცია. ეს გზა, ბოლომდი მიყვანილი, მიდის სწორ რითმასთან, რომელიც ხდება ტონიურ რიტმზე უფრო ხშირი. ხმოვანების რიტმის ხასიათი თუ კუთხეებია, თანხმოვანების რიტმი ოდროკალებია და სწორ რითმაში ის წრეთ მრგვალდება. მაგრამ სწორი რითმის მკაფიობა თანხმოვანების რიტმს არ უხდება და უკვე ძველი ლექსის ოსტატებშიაც გაჩნდა სიყვარული ასონანსის და დისონანსის. სწორი რითმის სისრულე ალიტერაციამ მიიღო ტონიურ და სილაბიურ ლექსში სტუმრობის დროს: იქ ის შეეგუა ხმოვანების რიტმის ხასიათს, და პროზაში, მარტო თანხმოვანების რიტმში, რომელიც მოკლე და მკრთალ ტაქტებისაგან შესდგება, რითმის სილიდე და ხმაურობა არ შეენის და, პირიქით, ისმის შეუგუებელ დისონანსათ. თანხმოვანების რიტმში გაქანების მიქსიმუმი უნდა იყოს ალიტერაცია.

პროზას ლექსზე უფრო უყვარს კიდევ ერთი კანონი—გამონაკლისები კანონებიდან. უცნაური შვენებაა რიტმის ერთნაირ დენისას მის მოულოდნელ დარღვევაში. სიმეტრიის დაკოჭლების შვენება იცის არხიტექტურამაც მაღალ საფეხურებზე.

ხმოვანების რიტმის კულტურა ბოლომდი მივიდა სონეტში, მივიდა ტუპიკში და სიტყვის ხელოვნება თუ არ უნდა გაიყინოს ამ მაღალ წერტილზე, უნდა მოიძებნოს გამოსავალი. ფრანგი სიმბოლისტები გაახარა თავისუფალმა ლექსმა, მაგრამ ეს არ იყო ახალი გზის ნახვა. ეს იყო ტონიურ ლექსთწყობაში სილაბიური კანონის უარყოფა, პალიატივი: თავისუფალი ლექსი (აქამდე) შენდება ტონიურ რიტმზე, მხოლოდ იქ ტაქტების რაოდენობა იცვლება და ერთი ტაქტი არ ჩადის ლექსის ბოლომდი თავისუფალი ლექსი ვარიაცია იყო ძველ თემაზე და ის მალე დაბერდა და დაიშალა ფუტურისტების ხელში.

სიტყვებს გამოუხუნდა ხმოვანები ათასი წლობით მზეზე გამოფენილი. ლექსი უნდა აშენდეს სხვა რიტმებზე. ეს გზა არაა მოკენჭილი და მოსწორებული ასფალტით. მაგრამ იქ არის ბილიკები-პროზის ველურების ნაკვალევი. მათზე ზოგჯერ გაუვლია სიტყვის დიდ ოსტატებსაც, რომლისაც ლიტერატურაში ჭეშმარიტი პოეზია ნაცისების და დაწვრილებული ირონიის. იმას დაამძიმებს ხშირი რიტმის ღეროდახლეჯები და ბრწყინვალება-და ლიტერატურაში უნდა მოვიდეს მკრთალი შვენიერებაც პროზაში დაფარული რიტმების.

სანდრო ცირეკიძე.

დოკუმენტები და მოგონებები.

გრიგოლ ორბელიანის წერილები ილია ჭავჭავაძესთან.

I.

„ჩემო ბატონო, ქნიაზო ილია!

დღეს ვერ გიხდები ჩვენის საზოგადოების კრებაში, თეატრისა გამო, რადგანაცა ვერ მიწვეული в экстренное заседание Общества возстановления Христианства; მაგრამ გაცხადებ კი და გულწრფელობით მოგახსენებ, რომ მე არა ვარ თანამგრძნობი ქართულის თეატრის ამ ჟამად დაწესებისა, რომელზედაც დახარჯული ფული მგონია დაკარგულად.

მე არ მესმის, როგორ უნდა დაემყაროს თეატრი, რომელსა არა აქვს თავისი შენობა, რომელსა არა ჰყავს განწავლული აკტიორები, რომელსა არ შეუძლიან შენახვა თავისა თვისისა? და თუ ქართულის ენის მოყვარენი წარმოადგენენ რასმეს წელიწადში ორჯელ, სამჯერ, ხომ ეხლაც არის ამგვარი თეატრი.—არა მგონია, რომ ჩვენი ბანკი იყოს ისე გასუქებული, რომ სამასის თუმნის უსარგებლოდ დახარჯვა არაფრად მიიჩნიოს მან.

ჩვენი ბანკი—ისე მახსოვს—დაარსდა იმ ჰაზრით, რომ ჩვენს შვილებსა მიეცით, ბანკის შეწევნით, სწავლით აღზრდა ლიმნაზიებში და თვით უმაღლესთ სასწავლებლებში. ეს ჰაზრი დარჩა ჰაზრად, და ეხლა მოულოდნელად ამას ზედ დაერთო სახალხო შკოლებიცა და თეატრიცა.

ვინ იტყვის, რომ შვილების აღზრდა, სახალხო შკოლები, თეატრი, არ იყოს საჭირო ჩვენთვის. ვინ არ იცის, რომ სამივე ესე საგანი არის ხალხისა სულითა ამაღლება, გონების გახსნა და თვით ეკონომიური შემატება. მაგრამ, არა მგონია, რომ ჩვენს ბანკსა ჰქონდეს ისეთი შეძლება, რომ ეს სამივე მეტად დიდი და ძნელი საქმე, ერთსავე დროსა, დაამკვიდროს საფუძვლიანად, შეურყევლად.

ჩემის ჰაზრით, ჯერ პირველად აღსრულდეს საზოგადოების სურვილი, ესე იგი, მიეცეს შვილებს ფართო გზა, დაუბრკოლებლად, სწავლით აღზრდისა, რომლისა აღსასრულებლად მოგვინდება რაოდენიმე ათასი თუმანი ყოველს წელიწადს.—და თუ ბანკსა დარჩება რამე, მაშინ შეძლებისამებრ, აშენდეს ხალხის შკოლებიცა და თვით თეატრიცა; მაგრამ კი საფუძვლიანად.—როგორ არა ვსთქვა რომ ათასის თუმნით ძლივს აშენდება და დაფუძნდება, რა მელსამე უეზდში, მხოლოდ ერთი პაწაწა შკოლა, და ამით გათავდება დიდი იგი საქმე, რომელსა ჰქვიან „სახალხო შკოლები" და სხვანი უეზდები კი დარჩებიან ისე, როგორცა არიან ამ ჟამად.—მე ასე მგონია, და ვამბობ იმას, რაცა მგონია, და თუ ვარ შემცდარი, ჭეშმარიტად, მე დიდად მიამება.

ქართველები ვართ ბუნებით გულმწრაფელნი; გვინდა ხვალვე იყოს მზად ყოველი, რაცა გვსურს. ჰსჯობს ნელნელა წავიდეთ წინა, ვიდრე სიჩქარით დავრჩეთ შუა გზაზე დაღალულნი.

თქვენის ბრწყინვალებისა მორჩილი მოსამსახურე თ-დი
გრიგოლ ორბელიანი.

18 მაისს 1879.

II

ჩემო მოწყალეო ბატონო;
ქნიაზო ილია!

მომირთმევია საბინინის წერილი, რომლითაცა ითხოვს ჩვენის საზოგადოებისაგან შემწეობასა ფულით, შესასრულებლად საქართველოს ეკკლესიის ისტორიისა და გამოსახსნელად ლეიპციხიდამ ქართველ წმიდების (sic) სურათებისა. თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, რა დიდი შრომა და ღვაწლია მისგან მიღებული, და რა სასარგებლოა საკუთროდ ჩვენთვის ამ ისტორიის გამოცემა და გავრცელება ჩვენს ხალხში.

ახლა თუ დაველოდეთ ჩვენს საზოგადოების შეკრებამდის, მეტად ბევრი დრო გავა და საბინინიც დარჩება ულონოდ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენს საზოგადოებას არ ეწყინება, მის დაუკითხავად, ბანკიდამ შემწეობა ამ გაჭირვებულს შემთხვევაში ქურთის საზოგადოდ ქვიილის საქმისთვის განათლებლად ჩვენის დაცემულის მხარისა ჩვენს უსტავებშიც იხსენება о распространении грамотности, или просвещения в народ.

მე ბანკიდამ შემწეობას იმიტომ ვახსენებ, რომ ხელის მოწერით ვეითუ დავეიანდეს, ან ვერ შესძლოს საქმოფული მისცეს, როგორცა ინებებთ, ისე აღსრულდეს, ოღონდ კი აღსრულდეს.

თქვენი მარადის ერთგული და ბედნიერების მსურველი,

თ. გრიგოლ ორბელიანი

2-ს ნოემბ.
1879 წ.

ილია დიდს მუშაობას ეწეოდა ქართული თეატრისთვის. გიორგი ერისთავის მერე თეატრი ილიამ გააცოცხლა, როგორც ნივთიერი დახმარებით, დიდი ორგანიზაციული მუშაობით, ისე „მეფე ლირის" თარგმანით სადრამო კრიტიკის წერილებით და ათეულ წლებში მუდმივი რეცენზიების წერით, რითაც საზოგადოების ინტერესს აძლიერებდა ქართულ თეატრისადმი. ვანო მაჩაბელსაც უსათუოდ ილიამ გულეისა ხალისი შექსპირის შესწავლისა და თარგმნის 1880 წელს, მისი თაოსნობით ქართული დრამატიული საზოგადოებაც დაარსდა. ეს წერილი ეკუთვნის დრამატიულ საზოგადოების დაარსების წინა წელს, როცა არსებობდა ამხანაგობა ანუ სათეატრო კომიტეტი, რომლის წესდება შედგენილი იყო ბ. ნიკო ნიკოლაძის მიერ.

ამ წერილში მთელი ფიგურით სჩანს კონსერვატორი გრიგოლ ორბელიანი და აგრეთვე მისი ქედის მოხრა იმ ბერთიკეთ მრავალთა ლიბერალ"ს წინაშე, რომელსაც ასე ეკვეთა გრიგოლი „მამებისა და შვილთა" კომპანიის დროს.

1882 წ. მიხეილ საბინინმა გამოსცა დიდი ტომი: „საქართველოს სამოთხე სრული აღწერა ღვაწლთა და ვნებათა საქართველოს წმინდათა შეკრებილი ხრონოლოგიურად და გამოცემული პეტერბურღის სასულიერო აკადემიის კანდიდატის ივერიელის გობრონ (მიხეილ) პავლის ძის საბინინის მიერ" წიგნში მოთავსებულია 27 დიდი სურათი, რომელთა კლიშები საბინინმა ლაიპციგში დაუკვეთა. ჩვენ არ ვიცით, ეს კლიშები გამოისყიდა თუ არა ბანკმა, მხოლოდ რომ დიდი გაჭირვება გამოუვლია საბინინს ამ დიდი წიგნის (639 გვ.) გამოცემაში, მოწმობს მისივე სიტყვები: „უწყის ღმერთმან და ჩემმან, ღვანისკნელმან ცამან, რამეთუ დიდი ჭირი და იწროება ვნახე მე ამ წიგნის შედგენისა შინა და ფრიად დამეჭირვება მისი, ვერ აღვრიცხამ ყოველთა. ვითარ კაცი შეურწოდ და ღმის სასოწარკვეთილებას არ მივეც თავი ჩემ—არავინ მეგვანდა ქართველთაგან შემწედ და გულ დამწყვ. არამედ მრავალნი მტრად და მომიძულეს ცუდად." (იხ. წინასიტყ.)

ვგონებთ, რომ საბინინს, მხოლოდ გრიგოლ ორბელიანი გამოუჩნდა.

რედ.

ადგილის დედა.

ხევსურეთში ბევრი რამ ძველი რწმენა და ადათია შენახული. საგულისხმოა ერთი დღეობა, რომელიც იმართება ყოველწლივ განსაკუთრებულის ცერემონიით. ამ დღეობას ხევსურები უწოდებენ **ადგილის დედას**. ადგილის დედა მფარველია მშობლიური ადგილისა, მიწა წყლისა, მოსავლიანობისა. ამ დღეობაში ხევის ბერი დიდის ცერემონიით და ლოცვების წარმოთქმით საკუთარი ხელით დაჰკლავს თხას ადგილის დედის ნიშნად. მერე იწყება საერთო ლხინობა.

ძველად რა მნიშვნელობა ჰქონდა ამ დღესასწაულს, ან რა ცვლილებები მოახდინა მასზე ქრისტიანობამ, არ ვიცი, ის კი ცხადია ჩვენთვის, რომ ამ დღესასწაულში განსახიერებულია ერის სულიერი წყობის განმტკიცება, მისი უძლეველი თაყვანება, მისთვის მშვენიერის შეწირვა.

და, ვაი იმას, ვინც არ იწამებს ადგილის დედას, ვინც მოწიწებით არ ეთაყვანება მას. იგი გარიყული იქნება თემიდან, შერცხვენილი, დამცირებული.

ადგილის დედასთან იდუმალის ძაფებით გადაბმულია ყოველი ადამიანის გული, მასთან დაკავშირებულია ყოველი სასიცოცხლო სულის სწრაფვა, ამ სამშობლოს ემბლემაში ჩაქსოვილია ყოველი უზენაესი განცდა ხილულის და ხილულის გადაღმა ფრთაგაშლილ შემოქმედებისა.

ადგილის დედა—ეს არის ნიადაგი, ურომლისოდაც ადამიანი ჰაერში ჩამოკიდებულ ემსგავსება.

ადგილის დედა—ეს საქართველოს გარდუვალი სულია. და ვინც ამ სულს განიცდის, ვინც მიაგნებს და აღმოაჩენს მას, მხოლოდ ის ეზიარება ეროვნულ უკვდავებას.

ქართველმა შემოქმედმა უნდა შეიხოროს ადგილის დედა, მისით უნდა სულდგმულობდეს.

ადგილის დედა ის მერკურია, რომლის შემწეობითაც შეიძლება ჩვენის ამოტრიალება.

და ჩვენმა ახალმა მწერლობამ უკვე მიაგნო ამ სიღრმეებს. მან აღმოაჩინა თავისი თავი და შეიგრძნო სიღრმე ეროვნული სულისა, მან „ალმოსანი" ვიგრძნო სული.

ეს არის უდიდესი მიღწევა ჩვენი ახალგაზრდობის აზროვნებაში.

დღეს, არ შეიძლება არ გავიხსენოთ წარსული ამ ახალგაზრდობის წარმომადგენლობისა, რომლებიც ისინი სამწერლო ასპარეზზე გამოდიოდნენ „ცისფერი ყანწებით".

მათი გამოსვლა მეტის-მეტი თავისებური და ახირებული იყო, თუმცა ახალგაზრდული გაბედულობა მოჩანდა მათში. მათს გამოსვლას პირიქით მე პროტესტით შევხვდი და „მოლტის" ფსევდონიმით რამდენჯერმე პრესაშიაც ვამხილე.

კვირას, 6 ნოემბერს, ჩვენდა სამედნიეროდ და მათდა სასახელოდ, დავრწმუნდი, რომ ამ ჯგუფს დიდი მომავალი, ენერგია, უნარი და პათოსი მოსდევს ჩვენი ცხოვრების შეგნებისა. ამ აზრს დავადექ მას მერე, რაც ეს ჯგუფმა ჩაერია გაზ. „ბახტრიონი"ს გამოცემაში.

„ცისფერი ყანწები" და „ბახტრიონი"!..

ეს ხომ ორი უკიდურესი პოლუსია, ეს ხომ უდიდესი და არსებითი გარდატეხაა ახალგაზრდობის სულთა-სწრაფვაში, ეს ხომ სამშობლოს გულმკერდზე დაკონებაა, ეს ხომ თემდებია ჩვენი მწერლობის ფრთაგაშლილ აღორძინებისა.

დიახ, 6 ნოემბერი, დიდ ისტორიულ დღეთ აღინიშნება ქართველ ახალგაზრდობის აზროვნების განვითარებაში.

და თამამად შეიძლება ითქვას, ამ წრეს 6 ნოემბრიდან რომ დაიწყო თავისი მოღვაწეობა (ჟურნ. „ბახტრიონით"), გაცილებით მოგებული იქნება—და როგორც მისი ავტორიტეტი, ისე საზოგადოებრივი აზროვნება ჩვენი ახალგაზრდობისა.

კერძოდ, ვაჟა-ფშაველას „ალმოსანი", ესე იგი მისი სულის შეგრძნება, მისი შემოქმედების შეთვისება, მისი განცდა—დიდი მიღწევაა ახალგაზრდა მწერალთა ჯგუფისათვის.

რა თქმა უნდა, ვაჟა რომ არ ყოფილიყო, მისი „ალმოსანაც" არ შეიძლებოდა.

მაგრამ, რა კი ეს ახალგაზრდობა ადგილის დედას დაუბრუნდა, რა კი იგი გულში ჩაეხუტა ქართული შემოქმედების სულის წიაღს, ეს არის თავმდები ქართული ეროვნული სულის გაცხადებისა ამ წრეში და ამავე დროს ეს არის ნათელი საბუთი ამ ჯგუფის ცხოველმყოფელი აზროვნებისა, რომელიც ადგილის დედაზე დაყრდნობილი, ანთებულის სწრაფვით წარემართება ქართული შემოქმედების აღორძინებისაკენ...

ამ გადუხტერებულ ცხოვრებაში, დიდი ხანია ისეთი ძლიერი და მტკბარი გულის ძგერა, ასეთი გულითადი სულიერი კმაყოფილება არ განმიცდია, როგორც 6 ნოემბერს, ხელოვანთა სასახლეში.

ნარ-კანი.

ქრონიკა

გრიგოლ რობაქიძის მოხსენება.

დღეს, 3 დეკემბერს, ხელოვანთა სასახლეში გრიგოლ რობაქიძე წაიკითხავს მოხსენებას:

„მე კაცი და იდეა მობრუნების.."

პ. ინგოროყვას ლექციების სერია

ახალ მწერალთა კავშირთან არსებულ პოეზიის აკადემიაში პავლე ინგოროყვა წაიკითხავს ლექციათა სერიას:

„ძველი ქართული საერო ლიტერატურის კლასიკურ ეპოქაში".

„ლონდა" „ცხვრის წყაროს" შემდეგ დასადგმელად, კ. მარჯანიშვილი ამზადებს გრიგოლ რობაქიძის „ლონდას," რომელიც ქართულ სცენაზე ჯერ არ დადგმულა.

„ხომალდი" გამოვიდა ჟურნალ ხომალდის №№ 4—5 რომელშიც მოთავსებულია ლექსები მოთხრობები და წერილები: ს. აბაშელის, ილიკო [illegible], ბ. [illegible], ვარ. რუხაძის, შ. [illegible], დ. შენგელაიასი. [illegible], ივანე გომართელის „[illegible]" და სხ. ჟურნალს დართული აქვს ბიბლიოგრაფია. შეიცავს 104 გვერდს და ღირს 40.000 მანეთი.

---

*) [illegible]

[illegible]

რედაქცია.

აკორდია ტენორით.

ღმერთო, მაპატიე უმიზნო ცხოვრება,
ღმერთო, მაპატიე პოეტობის სურვილი!
დღეს ჩემი ოცნება შენ გემათხოვრება—
ჩონჩხიან უცრემლო ქვითინით დაბურვილი.

უვიცს და უბედურს მე დიდხანს მეგონა—
საჭიროა დიდება, ბრწყინვალე სახელი.
ახლა ჩემი სული ლოცვას ჩაეკონა
მფარველ ანგელოსის მოესმა ძახილი.

შენ, სულო, ღმერთისკენ მუდამ მიდიოდი.
ახლაც პოეზიის დარბაზი გაშინებს.
შეესცქერი ქვეყანას, როგორც იდიოტი.
ირიბი სამყარო მთლათ გადამაშენებს.

თუ ვერ მოვახერხე, მაინც ხომ მწყუროდა.
მაინც ხომ მინდოდა ქრისტეს სიყვარული.
მაგრამ მაწვალებდა სარკის ფულუროდან
ვიწრო ყელსახვევით აჩრდილი ფარული.

თუმცა მე პოეტად თავი გავასაღე,
თუმცა გამოვკვეთე თრთოლვა იქითური,
არ იყო ჩემს ყოფაში სიმართლის ნასახი,
მეხალისებოდა ცხოვრება ბითური.

ვიყავი უკმეხი, როგორც რაძივილი
და ახლა ვათავებ ისევ მონანებით.
მიიღე, უფალო, ჩემი ლოცვის ტკივილი
გამაბედნიერე შენივე ზმანებით.

ვალერიან გაფრინდაშვილი.

1921 წ.

ასპინძის ომი.

ელიან ხარბათ. მოლოდინში ფითრდება სული;
თფილისი ელალი, ჰროფლიანი დღეს არი ავად,
მაგრამ გაჩნდება ცხენოსანი ფერგადასული
და შიშის დამბლა დააწვება ქალაქს უძრავად.
ისმის ტირილი, ჰირველ ქალთა გოდება,
ზარების გლოვა, აქლემების ღმუილი ნელი;
სწუხს ნარიყალა, ამართული მძიმე ლოდებათ,
არავინ არი სიკვდილისგან გადამრჩენელი.
მზე დაწვა სისხლათ; ქანგისფერი მძიმობს ჰაერი;
ხმა საოცარი ბრბოს მოედო როგორც სახადი;
გაწითლდა მტკვარი და შეიქნა სისხლის ნაირი.
და საკვირველათ იცრემლება ღვთისმშობლის ხატი.
ვეღარ მალავენ; გადაგვარჩენს მარტო უფალი
მოგვიკლეს მეფე, აღარა გვყავს ბატონიშვილი,
და ეშურება სიონისკენ თვით დედოფალი
ატირებული, თავდახრილი და ფეხშიშველი.

კოლაუ ნადირაძე.

ეჭვიანი მგზავრობა შესაწირავით.

მივიღებ, ღმერთო, დამშვიდებას, მაგრამ გამამხნევე მხდალი:. რომ მაქვს სული რომელიც იმგზავრებს შენსკენ, ავივლი გზაზე ცხრა ცას.

ჩემი ნაცნობები ცოცხლობენ სივრცეში, შემხვდებიან და წამომყვებიან თანამგზავრებათ.

ზოგი მათგანი ბავშვია ფეხაუმდგარი.

ზოგი ავთმყოფი—ავიზნიანი, ნაყვავილები.

უნდა გავათბო შენ საფეხურებთან.

მომატყუა ჩემი ტვირთი ქვეყნიდან და არ გამიჭირდება შენი კიბის საფეხურებზე ამოსვლა

მომაქვს შესაწირავი: წმინდა სანთელი, ჩემი ქალბატონის ვიწრო მხრების თრთოლვა, სატურნის სურნელება მიწაზე, დაბორკილი ენა, რომელიც უქმად ვათრიე კბილებში.

მეშინია უფალო გაქრობის, და თუ არ ჩამოხვალ ჩემში, გადავიდგები.

ქაღალდის პირამიდები

თაროებს და კუთხეს მოაცილა ობობა. კედლები მორთო აყვავებული ტოტებით.

მოკაზმა პატარა დედოფალა. ჩაიცვა ფარჩა დაკიდა სამკაულები.

დაისმა ოქროთი აევსო ოთახი.

მოვარაყებულ ფანჯრებზე გააკრა ქაღალდისაგან გამოჭრილი პირამიდები, ქაროვნები, კოშკები.

ფანჯრებიდან გადმოიხედა უდაბნომ და ძველმა ზღაპრებმა.

პატარა ხნით დატოვა ოთახი რომ, შემოვიდეს და უეცრად გაკვირდეს.

სერგეი კლდიაშვილი.

ეპიტაფია

უყვარდა საწყალს ედგარის იდუმალება.
ცრემლის ჩარჩოში ჩაცენილი სანთლის მადონა.
უხსოვარ დედის მოგონება იქალბატონა;
და მის თვალებში ჩაწოლილი იყო წვალება.
მოვიდა ჩუმი და ცხოვრება უცნაური.
დამწვარ დღეების აწვალებდა საშინელება.
შემოეჭეია შორეულის ნაზი ხელება;
და ნინოს თმები დაიყარა გულზე ფარულად.
ცბიერ ცრემლების ატირება ჰქონდა ადათად.
უყვარდა გრიგოლ, ტიციანი და ვალერიან.
ნახა პაოლო ბარბაროსი: გზა აერია.
ო, მათი ხსოვნა ჩაიტანა საფლავში დარდათ.
მიიღო კრთომით ეს ქვეყანა მან ფსევდონიმით.
თოვლის ვარსკვლავებს—როგორც ვაშლებს—ჰკრიდა ის ველათ.
ააქვითინა მიწა წმინდა ცის საკმეველით.
დაჰქონდა ზურგით დაბადების წუთი კვიმატი,
იყო ნათელი, უმეცარი, ჯვარით ავსილი.
(ამბობდა ხშირად: „სურნელ მთვარეს ცოდვით ავციებს")
ის მოწამლული პოეზიის ჰყავდა ბაცილებს,
მაგრამ უეცრად სონეტებთან დალია სული.

შალვა აფხაიძე.

დიფირამბი გეტერას

ეგ შენი სხეული
დიფირამბს ელოდა,
როგორც ქალს ავხორცას ჰაშიში: ჰარემი.
ვნებით სიცხეული
ხარ სამეგრელოდან.
მენადებს გასევენ ცის შემოგარენი.

გეტერის ტკივილი ტანაშლილს გატირებს
თხისფეხით გამორბის ნაპრალზე სილენა
სილენა დატევრილ მტევნებით რქებზე.
გვერდები ჩაენგრა გალეშილ სატირებს
ტყეებში, კლდეებში და მთების ქვებზე..
წივილით სისხლს წოვენ მზეს მონაწილენი
სილენა... სილენა მტევნებით რქებზე.

ფრენები. ფლეიტა. ფერხული ვისია?
თაფლია ველური და ღვინო თქეში...
ევოე... ევოე... ეს დიონისია
მთვრალი და უსირცხო ყელაზე თქვენში

მღერიან ღმერთები
ცხარა მზედ და ორ ცად
და ჩვენც ავმღერდებით
გადახსნილ ხორცად.
სიტკბოში გატერენას სქესები ეძებს-
ღმუილით გალება მხეცებს.
ტრიალებს ტრამალი. თესლებით მტვერი
შევერთეთ ბუნებას, შევერთეთ ტრიალს

ველები ივლება ვენახით ვაზის.
შავყელა ყვავილი დავყნოსეთ სხვაფრად.
შეშლილი ვეშვებით ფირუზა ფაზისს
და ტანებს ტალღები ტეხავენ მძაფრად!

შალვა კარმელი.

ლ ა თ ა ი ა

იწვის თუთუნი, სამსუნიდან ჩამოტანილი.
ჩემ თვალს გაურბის უქურთმება ლურჯ ოცნებისა.
სუფრას ამშვენებს თუშის ყველი, ვერის მწვანილი
და გულს ლაადგა გველაშაპი მწარე ვნებისა..
ლორის სიმსუქნე თალიშ ხახვით გადაფარული
სამხარს მაგონებს გიორგ მეფის მეთორმეტისას.
ყურძნის შხამს ვგემობ, გულით მთვრალი და აკლებული
და ბრუნდ სარკეში სახეს ვკრებ მე პოეტისას...
ქალიშვილებო, მოდით ჩემთან ამ წუთს საკვირველს.
ბრძენ ლათაებით მე დავტვირთავ უცნაურ ურმსა.
ჩემს მთვრალ სიმღერას მივცემ თქვენში მე მხოლოდ პირველს
უკანასკნელს კი მწარე ცრემლებს და ვაიშველს.

სანდრო ცანჩელი.

მკვდარი მზის სხივებში.

ვით ქაშვეთის მაღალი ჯვარი ანთებული ლურჯ სივრცეში მოჩანს მწვერვალი.
ფოლადის კარისტებს აეწურავს გაშლილი ფურცლები და ჯვარცმულივით გადაზნექილა იწრო ბექები.
გრიგალის ნიჩბით ზნელ აელდამით დაუფარავს იმისი მკერდი.
მოხუც ლეგენდებს ავუგიათ სასახლეები.
მარილის სვეტად ქცეული სახე, ფერმიხდილი ჰაბლაკად იდგა მწვერვალის მკერდზე.
ამაყი ირმის შიშველი შუბლი, დაფარული ანძის შტოებად—დაბლარიგოლიყო...
არწივის ტახტად მოუმართავს ფრიალოს მაღლობს.
რაშის ნალებით მოფენილიყო საფლავების შარა—დასისხლულ ენას რომ მიაგავს თავის ანთებით.—

—

— ვეღარ შევიძლებ...
— ერთხელ კიდევ. მხოლოდ ერთხელ... სულ ახლოს არის.
— მე მაშინებს მისი უდაბნო
— მრეხის მწვერვალი უდაბნოს არ ჰგავს. მართალია, ცვალებადია: ცვლილად ინთება. იხურება. ფოთოლება კიდეც. შეხედე იქ, შორს. თეთრი ღრუბლები.
— ვხედავ.
იქ მარადი თვლები არის—შენი თვალების ფერისა... უნდა ავიდეთ. უნდა ვნახოთ.
— წამიყვანე.

—

— აგერ ქანდაკიც... დაკეტილი სად იხურება!!
— დაბლობისაკენ. ჩვენ იქ ვიყავით.
— სხვას ვერას ხედავ? აი იქით, სადაც ნისლი შუა იყოფა.
— ვხედავ... პატარა გორაკთ გვირისტებს ვხედავ.
— იქ სასაფლავია. ბევრი საფლავი... მუხის ფიცრებით შეჭედილია მრავალი კუბო.
— ბევრია... რატომ?
— დიდ ბრძოლის დარჩა მოსაგონარად... მარაბდის ბრძოლის. მაშინ დაიჭრა სასიკვდილოდ რასაც უყურებ... იმის გადაღმაც. ფოლადის მკლავმა, ფოლადის ხმალი, როს ის დამარცხდა მიწას აქვერა და ქრისტეს ტანჯვით გადასტვიცა მკერდში მახვილი—მაშინ გაქვავდა მარილის სვეტად. აქ ლოცვად მდგარი მოხარე ქალი.
— მარილის სვეტად... რათ არ ადნობს ვარსკვლავთ ცრემლები?
— მრეხის მკერდი აშრობს იმ ცრემლებს...
— დღე გარდატეხას მიუახლოვდა. აგერ ჩამოეკვეთ. შუა დღის ზღვარზე ატირდება ორი ცრემლით მარილის სვეტი. მაშინ იქ დაბლა, საფლავთა რიგებს, ვით ცის სარტყელი მოეფინება მკვდრის მზის სხივები...
სდუმდე, იწყება...

—

მარილის ქანდაკს, მიმქრალ თვალთაგან ორი წვეთი გადმოეკიდა მუხლამ გაჭანდა უფსკრულისაკენ და მრეხის ფერხს ის ჩაეკიდა. გადაირევა ლოდებულთა ჯარი და ფარდებიდან ცისფერი თვალი გამოიხედა.
საფლავთა რიგში თმა გადიყარა და ფერუზით ფერადი შემოიქარგა მაგარი წრე-ლი...
ცისფერ თვალიდან ჩამოეშვა მოთენთილ სახით, ქარვასავით შეფერებული სხივთა ისრები და მრეხის მწვერვალს მიაშურა შემოსახვევით.
ცივი იყო, ვით კოცნა მკვდრისა.
ირმის რქაზე დაყრდნობილი ფრინველი თავადი, ტაბლად აპარა, აადგა ძლიერი მხრები, მოიტაცა მთელი რიგი სხივთა ისრების და მიაშურა საფლავთ გვირისტებს.
ვით მეტეორის ცეცხლის ლეჩაქი, მასთან მისდევდა გრძელ ქარავნად ქარის ლენტები. დალურსმულ ნალებს მოაგორებდა რაშის ფეხები და ლითონის ხმაზე აკივლებს ტაშების ჭერი.
მკვდრის მზე მოვიდა.

—

საიდუმლოთი ირხეოდ ლიდევანს აღმოხდა ოხვრა. შერჩა გამი.
და მეზორავით ჩამოყრდნობოდა. წყნარ თვალს ჯავშნის წამწამებში. მზის ქარით შემოსალტეული. თავით ფოლადი ქმნილი მღელვარე ტანჯვით დაკვეთილი თვალით. ბაგეზე სურნელ მადლი შუბლით. ხელში გადამტვრეული მახვილის ტარით
გადმოიხედა კლდეს მთურავში და საფლავებთან შედგა სარდალი.

შოთა დადიანი.

პოეზია და ლიტერატურა
საფრანგეთში.

(ანრი დე რენიეს წერილიდან)

ძმ. გონკურების სახელობის წლევანდელ შისჯილმა პრემიამ, დიდი ხმაურობა ასტეხა. ბედნიერი ლაურეატი იყო ეკვატორიალურ აფრიკის ზანგი, რენე მარან, ავტორი რომანის „ბატუალა". ამ რომანის შესახებ ჩვენ გვქონდა ცნობები გაზეთ „ბახტრიონის" ფურცლებზე. რომანის მოქმედი პირებიდან ავტორს არ გამოჰყავს გმირები, პოეტური მეოცნებენი. მათი გრძნობები მოკლებულია ყოველს პოეზიას. ისინი ნამდვილი ზანგები არიან, რომელთაც იდეალია სმა ჭამა, მაგარი ძილი და გრძნობითი სიტკბოებანი. ამ ცხოველური გრძნობიერობას უჭირავს რომანში ცენტრალური ადგილი.

რომანი უბრალო ასახვაა პრიმიტიულ ცხოვრების. ეგზოტიური სიცხით როა გამაძღარი. წიგნში არავითარი სულიერობა არ არის მასშია თითქმის მხეცური გრძნობების—ჭამა, გემო, მხეცურლობა, სურნელი. ამ რომანში თქვენ ძლებით, გესმით გამაყრუებელი გონგი ჩხვლეტ გაზმორებული სიცხის ტალღებს და შეუნთქავთ თხის, ძაღლის, ოფლის და ექსკრემენტების სუნს. რომანი ცალკე წიგნად გამოსცა „მთელი ლიტერატურის" გამომცემლობამ.

არ შეიძლება აგრეთვე არ აღინიშნოს რაიმონდ ეშოლიეს რომანი Echolier, რომელმაც „ფემინის" პრემია მიიღო. ამ რომანმა დაამარცხა პარნუტ-ტილის „სიყვარული".

შემდეგ უსათუოდ საინტერესოა ჟაკ შარდონის „ეპიტალამა" რომელიც ბევრმა აკადემიის მიერ გათანაბრებული იყო მარანის „ბატუალა"-სთან. „ეპიტალამა" წარმოადგენს ავტორის ლიტერატურულ დებიუტს და მაინც მეტოქეობას უწევს თანამედროვე საუკეთესო რომანისტებს. მის რომანში არ არის რომანტიული თავგადასავალი ანუ დრამატიული შემთხვევები, აქ არ არის მოქმედების განვითარება, კვანძი, ინტრიგა, არც ანალიზი და ფსიქოლოგია. თქვენ ვერ იპოვით მასში ყოფაცხოვრების გამოსახულობას ან ზნეობის სურათებს. დეკორატიულობა, მხატვრობა აქარს აქ ადგილს. „ეპიტალამა" რომანია—მოძრაობაში. იგი არ არის წინასწარ შეთხზული არამედ, ჩვენ თვალწინ იზრდება სცენა სცენაზე, ფურცელი ფურცელზე, წუთი წუთზე. მიუხედავად რომანის დანაწილებისა, იმპრესიონიზმისა და საერთო ლტოლვის უქონლობისა, ეს 630 გვერდიანი რომანი იკითხება დიდი ინტერესით.

აი კიდევ საინტერესო მწერალი ანრი ბერო. მან დაბეჭდა რომანი „მთვარიანი შაბიამანი" რომელიც გვიხატავს თავგადასავალის რომანს და რომანს ისტორიულს. მოქმედების დროთ ავტორის ოცნებით 15 საუკუნე, რომლის ცისფერ დარბაზებში, მოქმედობს მისი დრამატიზმით სავსე რომანი. ავტორს აქვს ნიჭი გამოსახვის, რაც ხიბლავს მის წვდილს ენაში. რომანს გადაეფარეთ ლექი XV ის ეპოქის ფურცელში, მიუხედავად ზარის ლეგენდებში, ტასონტინის პორტში ისტორიულად რომანი სიმართლეს მოკლებულია, მაგრამ ბერო ხომ რომანისტია და არა ისტორიკოსი.

ბერო უთუოდ ნიჭიერი მწერალია. მისი „მთვარიანი შაბიამანი" მეტად საინტერესო ცდაა და კარგს დაპირებასაც იძლევა.

კიდევ სხვა მწერალი პიერ მაკორლან ეს უსათუოდ ნიჭიერი და ორიგინალურია და თავისი გზებით მავალი.

თავგადასავალის რომანში მან შეიტანა ძლიერად გამოთქმული პიროვნული ელემენტი. მისი თვისებაა: იუმორი, ირონია, სილამაზე და იდუმალობა. კომპოზიციაში იგი არ არის ნათელი. საერთოდ მისგან ახლად გამოქვეყნებული რომანი „ამორძალი ელზა" გამარჯვებულად ვერ ჩაითვლება. უფრო საინტერესოა მისი სხვა რომანები, როგორც: „ზანგი ლეონარდი" და „მეტრი ჟაკ მიელენ".

ფრანგი პოეტები.

რენე არკოსი. ამ ჟამად ერთ ერთ დიდი გამომცემლობის სათავეში დგას. თავის წიგნში „სხვისი სისხლი" უსათუოდ დიდს ქმედითს ტემპერამენტს იჩენს. აქ არის ენებათა ძახილი, ძალა ირონიის და ალფრისკენ გადახრა.

ჟორჟ შენნევიერ. მან გამოაქვეყნა „მოწოდება ზავისკენ", წიგნი გადაჭარბებული ლირიზმით მაგრამ მეტად მნიშვნელოვანი და გულწრფელი ერთიან კაცობრიობის რწმენაში.

პოლ-ჟან-ტულე-მ დასწერა „ცეკვა სიკვდილისა", მკაცრი და ტრაგიული ლექსებით, მოკლებული სულიერ სიობილეს.

ოსხიმუ გასკე ნაციონალი პოეტია. მისი „ჰიმნები" რომელშიაც თავმოყრილია მისი ლექსები აღტაცებით მიღებულია ფრანგული ეროვნული პრესის მიერ.

ჟორჟ დაჟამელ. მისგან გამოქვეყნებულია რამდენიმე ტრაგიული საგალობლები, რომლებშიც ჩასხმულია მისი უღრმესი სევდა.

ჟიულ რომენ. მისი წიგნი „ევროპა"—ეს არის უკანასკნელი ხალხის, სიკვდილის წინა წუთების სიმღერა, ამოთითზა მისი სიჭაბუკის მაღალი და ცეცხლიანი იდეალების.

მარსელ მარტინე. შვეიცარიაში დაბეჭდა „დაწყევლილი დღეები", წიგნი სავსე რევოლიუციური ეკსტაზით და წყრომით მსაჯულთ ომის წინააღმდეგ. ეს წიგნი თითქმის ყველაზე საინტერესოა უკანასკნელ ხუთი წლის პოეზიაში.

პ. ჟუვ. მისი წიგნებია: „პოემა დიდი დანაშაულობის წინააღმდეგ" „საათები".

ახალი ინგლისური ლიტერატურა.

ახალგაზდა მწერლებიდან ევროპიული სახელი მოიპოვა დ. ლორენსმა (პოეტი, დრამატურგი, რომანისტი, ფილოსოფოსი) როგორც ყოველი გენია, პირველად ის ვერ იქნა გაგებული და სასტიკად იდევნებოდა. მისი რომანი „ცისარტყელა" გამოცხადებული იყო როგორც უზნეობა; რომანის ყველა ეკზემპლიარები განადგურებული იქნა პოლიციისაგან. მისი ახალი წიგნებიდან შესანიშნავია ლექსების წიგნი „იტალიის ბინდები". მისი შედევრი—„შვილები და საყვარლები" (1913) ერთად ერთი უშესანიშნავესი რომანია უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში.

თანამედროვე პოეზია ხსნის მშვენიერ პერსპექტივებს მომავლისთვის. გულწრფელობის ტონი ახასიათებს პოეტებს—სიგფრიდ სასუნს, ჰერბერტ რიდს, ოსბერტ სიტუელს და რობერტ გრეგს.

დიდი ძალა და უშუალობა გამოიჩინეს აგრეთვე პოეტებმა ელიონს გვესლიმ და ელიოტმა. სრულიად თავისებური მწერალია მაკს ბირბომი. ჰერბერტ უელსი, არნოლდ ბენეტი, კემპტონ მაკენზი, და ხიუ უოლპოლ ამაგრებენ ინგლისურ ლიტერატურას. სულ ახალგაზდა მწერლებიდან უნდა დავასახელოთ უ. ბალსონიც ერთად ერთი საუკეთესო პროზაიკი—ავტორი „ელ ორტიზის", რ. კენნიგამ, ჯონ ჯონს და სხ.

დასასრულ უნდა მოვიხსენიოთ უინდსემ ლუისი, ერთი მთავარი წარმომადგენელი მხატვრული ეკსპრესიონიზმის.

მისი ერთად ერთი რომანი „Tarr" შეიცავს ბევრს კარგ ადგილებს, მაგრამ გამარჯვებულად მაინც ვერ ჩაითვლება. მხატვრობაში ის თავხედი ნოვატორია და დიდის გაბედულობით მიდის თავის გზაზე. ინგლისელი მხატვრები მასში ხედავენ თავის ბელადს და ისიც უსათუოდ იმსახურებს ამ როლს. და არც ერთს თანამედროვე ინგლისელ ოსტატს იმდენი არ გაუკეთებია ახალი თაობის განთავისუფლებაში წარსულის ბორკილებიდან, რამდენიც მან.

ქრონიკა

პრემია ლექსისთვის.

ფრანგი პოეტების საზოგადოებამ გასცა ორი პრემია: ჟორჟ დესსუდეს პოემისთვის „ინგლისური გრავიურა" და ჟოზეფ პუარეს პოემის თვის „სული".

ღმერთების სისხლი.

გამოვიდა ფრანგი მწერლის მარკ ელდერის რომანი—„ღმერთების სისხლი".

რომენ როლლანი.

სულ ახლო ხანს პარიზში დაიბეჭდა რომენ როლლანის რომანი (დაწერილი 1914 წ.) „კოლა ბრენიონ", რომელიც მოულოდნელსა და ბრწყინვალე შთაბეჭდილებას სტოვებს.

წიგნი დამყარებულია სიტყვაზე, სავსეა ალიტერაციებით, ასონანსებით და შინაგანი რითმებით, გასაოცარის მდიდარის ლექსიკონით. „კოლა ბრენიონ" ლღერია მეჩვიდმეტე ს. პროვინციალი ბურჟუის.

როლანი თითონ ასე განმარტავს თავის წიგნს: „ეს წიგნი გულღიაა, ხალხური, რომელსაც არავითარი პრეტენზია არა აქვს ქვეყნის გარდაქმნის, მისი ახსნის, უპოლიტიკოა, უმეტაფიზიკო".

ჟ. დიუამელი.

ჟ. დიუამელმა გამოსცა კრებული მოთხრობების და ესკიზების „დატოვებულნი".

წიგნში სჭარბობს რეალისტური, ტლანქი ტონები, მაგრამ ზოგ მოთხრობებში მოსჩანს თეთრი იდილიური ფერადები.

ჩირაღდნები და ჭრაქები.

ამ სათაურით რონი უფროსმა პარიზში გამოსცა წიგნი თავის მოგონებების; წიგნი შეიცავს პიკანტურ ანეკდოტებს და ოსტატურ პორტრეტებს: კლემანსო, ძმ. გონკურები, ზოლა, დოდე, უაისმანს, როდენბახ, მალარმე და სხ.

იტალიური ლირიკა.

ახალი იტალიელი ლირიკოსები მეტად განსხვავდებიან თავიანთი მიმართულებებით. ასე მაგ., წიგნი ლიონელი ფიუმის დაწერილია მოდერნული სულით და ლია ეროტიკით. იერი და ალვის და უგო გირონის ლექსები კი ნაღვლიანია და დაწერილი ძველი მანერით. მეტათ მანალურია ჯიოვანნი კახატის ლექსი. ვიწრო რკალშია ჩაკეტილი ჯიორნელლი, მაგრამ მისი სონეტები ყველაზე გულწრფელია.

პოეტესსა სიბილლა ალერამო.

იტალიის პოეტესებში უსათუოდ დიდი სახელია სიბილლა ალერამო, რომლის ლირიკა მეტად მწვავეა და თავისებური.

პროზის ანთოლოგია.

მილანში გამოვიდა დ. ტიტსტოსის მიერ ორ ტომად შედგენილი პროზის ანტოლოგია „თანამედროვე მთამბენი".

ირლანდიელი პოეტები.

ირლანდიის პოეტების წინ, დღეს ასეთი პრობლემა სდგას: იყვნენ წევრები ინგლისის ლიტერატურის ოჯახის, თუ შექმნან, საკუთარი ადგილი ევროპის ლიტერატურაში. რასაკვირველია, აქ მეორე აზრმა უნდა გაიმარჯვოს, რადგან ირლანდიაში დღითი დღე იზრდება წმინდა ეროვნული პოეზია, რომლის საუკეთესო წარმომადგენლები არიან: პირს. მაკ დონნ, დაგლას, ხაიდ ვილიამ იეტს, პლანკეტ, ჯორჯ რასსელ და სხ.

ზანგური პოეზია.

ნიუ-იორკში გამოვიდა კრებული „ზანგური პოეზია". წიგნი დაწერილია ინგლისურად, ან ზანგო—ამერიკული ტანგონით და გვიჩვენებს, რამდენი ძვირფასი რამ შეიტანით ზანგებს ამერიკულ პოეზიაში.

ახალი პიესები.

ახალი პიესები ცნობილ გერმანელ დრამატურგების „პეტერ ბრიუერ", ჰაუპტმანის. და „სიმძიმე" ჰოფმანსტალის—უკვე მოწმობენ ავტორების დაღლილობას. მართალია, ორივეში არის ცოცხალი და ეფექტიანი ადგილები, მაგრამ, საერთოდ, დიალოგები უსიცოცხლოა, ხოლო მოქმედება—„მეხანიკური".

გერჰარტ ჰაუპტმანი.

ბერლინის სახელმწიფო ოპერის ესტრადზე დაიდგა ჰ. ჰაუპტმანის ფილმ—ფანტაზია „ჰანნელეს მოგზაურობა ცაზე".

პიესა, მეტად მხატვრულია და წარმოადგენს კინემატოგრაფიულ ტეხნიკის უმაღლეს მიღწევას.

მხატვართა სახელმწიფო სამი წლის წინად გარდაიცვ. მდიდარი იტალიელი აუგუსტო კაპრონი, რომელმაც ანდერძში თავის კუნძული კომაჩინა დაუტოვა ბელგიის მეფეს იმ თავდადების გამო, რომელიც მან და მისმა ხალხმა გამოიჩინა მსოფლიო ომში. ალბერტ მეფემ უარი განაცხადა და გადასცა იტალიის მთავრობას იმ პირობით, რომ მთელი კუნძული იყოს საკუთრება მხატვრების, ლიტერატორების და მუსიკოსების. იტალიის ხელოვნების სამინისტრო კუნძულის გაშენებას უკვე შეუდგა.

თანამედროვე კონცერტი. ძნელი სათქმელია, სად გაიმართა ეს კონცერტი: მსმენელები მსხდნენ ბრიუსელში, ამსრულებლები კი პარიზში, ეიფელის კოშკზე რადიო-სადგურის დინამო-მანქანით ასეთი კონცერტები შეიძლება სახლში უბრალო ტელეფონითაც მოისმინოთ.

ბერნარდ შოუს პიესა

არც ერთ პიესას იმდენი ქამათი, მუსაიფი, ტაში და სიცილი არ გამოუწვევია, რამდენიც ბერნარდ შოუს პიესამ „უკან მათუსალისკენ", რომელიც „თეატრულ ცეხმა" დადგა ნიუ-იორკში.

არსებითად, ეს ერთი პიესა კი არაა, არამედ ხუთი, თანამიმდევრულად ზედიზედ სამ საღამოს. უკანასკნელი მოქმედება სწარმოებს პირველი მოქმედებიდან ოცდაათი ათასი წლის შემდეგ. პიესა იწყობა ქვეყნის შექმნიდან: ადამ და ევა, სამოთხე, გველი. მეორე მოქმედებაში ჩვენი დღეებია გამოყვანილი. სცენაზე არიან: ლ. ჯორჯი და ასკვიტი. დანარჩენ სამ მოქმედებებში გვიხატავს მომავალ ეპოქებს: უკანასკნელი მოქმედება სწარმოებს 31.920 წელს. მთელი პიესა—ადამიანის ნების აპოთეოზია. საკმარისია ადამიანმა ისურვოს და ის გახდება უკვდავი. ადამიანს შეუძლია იპოვოს მარადიული სიცოცხლე. პიესაში მოცემულია ადვილადწარმოსახსნელი ფანტაზია; უკანასკნელ მოქმედებაში ხუთმეტი წლის ბავშვები გამოდიან კვერცხის ნაჭუჭებიდან და **წუთებით იზრდებიან. ერთ საათში ხუთი** წლით ბერდებიან. ხელოვნება, სპორტი, გართობა აინტერესებს ადამიანს პირველ ოთხ წელს, დანარჩენ 900 წელს ის დროს აღარ კარგავს ასეთ „სისულელეებზე." კრიტიკოსებს ძალიან მოსწონთ პიესის ადგილები, საერთოდ კი ძალიან მოსაწყენი და დამღალავია.

მხატვრობა

„ხალხის დამოუკიდებელთა" (პარიზში). წლის ნაკლებად საინტერესო იყო რადგანაც აქ არ მონაწილეობდენ ისეთი მხატვრები, როგორიც: მატის, დორენ, პიკასო, ბრაკ, ვლამინკ, ფრიეზ და სხ.

უფრო შესამჩნევი ნამუშევარი იყო „პურისტების" ოზანფან და ჟანნერეს ლეჟერის, დიუფრენ, მორი და სხ.

პიკასო მრავალ კუბისტურ ნაწარმოებებთან ერთად, პიკასომ შეასრულა მრავალი სურათი, რომელთაც არავითარი საერთო არა აქვთ კუბიზმთან.

ანრი მაგარ. პარიზში გარდაიცვალა ცნობილი ხელოვნების მესტორიკე ანრი მაგარ.

კუბიზმიდან კლასიციზმისკენ. ჟინო სევერინიმ გამოსცა წიგნი „კუბიზმიდან კლასიციზმისკენ" რომელიც შეიცავს კუბიზმის და ფუტურიზმის კრიტიკას. წიგნში ახსნილია გარდატეხა მხატვრების რომლებიც ეხლა გაერთიანდენ ჯგუფში: „კლასიციზმის აღორძინება" (სევერინი, სოფიჩი, ბრაკ და სხ.) ეს მხატვრები წინად იყვნენ ფუტურიზმის ბელადები საფრანგეთსა და იტალიაში.

გამოფენა ფლორენციაში. ფლორენციაში გაიმართა გამოფენა 17 და 18 ს. იტალიის მხატვრობის. გამოფენა გამართულია პიტტის სასახლის ოთ დარბაზში. აქ არის სურათები, სხვათა შორის მოტანილი გერმანიის მუზეუმებიდან.

ჩეზარე ცოკი ტურინში გარდაიცვალა ცნობილი იტალიელი მოქანდაკე ჩეზარე ცოკი.

თეატრის ლეგენდებიდან
ციციშვილი—„პიკის ქალის" გმირი.

მეტად საინტერესო ამბავს გვაძლევს ცეშ „Peregrinus Tdvas" „მესიკაღი თანამედროვეში", ეს—ფუძური თეატრის ერთ ლეგენდათაგანია, მით უფრო საინტერესო ჩვენთვის, ქართველებისათვის, რომ პუშკინის „პიკის ქალის" სიუჟეტში მთავარ გმირად (გერმანის მაგიერ) შეიქრება ქართველი მხედარი ციციშვილი და ახალ მიმზიდველობას აძლევს პუშკინის ჩაიკოვსკის და ბენუას მიერ შექმნილ—„პიკის ქალის" ფანტასტიკას...

იქნება ინტერესს არაა მოკლებული მითითება იმაზე,—ამბობს Tdvas, რომ პირველი ცდა „პიკის ქალის" სიუჟეტის საოპერო სცენაზე გადატანისა, ხდება ჩაიკოვსკის განთქმულ ცდის რამდენიმე ათეულ წლით ადრე. ამ ცდის პატივი ეკუთვნის ცნობილ ეჟენ სკრიბს,—მაშინდელ ყოვლად შემძლე მბრძანებელს და ფრანგულ საოპერო და დრამატიულ სცენის დიქტატორს, „მიმფრიდებელს" და კომპოზიტორ გალევის, ამჟამად პროვინციაში პოპულიარულ—„ჟიდის ქალის" ავტორის. სკრიბს, ამ თეატრალურ ხელოვნების მასონს და სასწაულთ-მოქმედს, რომელსაც შეეძლო გოეთეს ბალადების ბალეტად ქცევა, არ გაუჭირდა „ლიბრეტოთ გადაექცევინა" ჩაიტორბუტის მოთხრობა „რუს პოეტ პუშკინის", რეცენზენტის სიტყვით, „მეტად იდუმალი და მეტად საინტერესო მოთხრობა".

„სიუჟეტების ისტორიის ამ კურიოზულ ეპიზოდის გასაცნობად ჩვენთვის არაა საჭირო მივმართოთ სკრიბის დრამატიულ თხზულებათა 68 ტომს ან ეძიოთ ბიბლიოთეკის „რეზერვების" მტვერში გალევის პარტიტურა. ამ პირველ „პიკის ქალის" წარმოდგენის შესახებ, რომელიც იყო 22 დეკემბერს 1850 წ., ჩვენ გვაქვს ისეთ დიდ თანამედროვის გამოხმაურება, როგორიც არის ტეოფილ გოტიე. ცნობილია, რომ ფელეტონის ამ დიდ ოსტატს ჰქონდა განსაკუთრებული დაბოლოებები დიდით რთულ სცენიურ ხლართის არაბიულ და მასთან სწორ გადმოცემაში. იმის დასანახავად, თუ რად გადაიქცა პუშკინის შემოქმედების ზრახვა ფრანგულ „თეატრალურ საჭმეთაა" ხელოსნის მეტად გამოცდილ ხელში ჩვენ ვაძლევთ სიტყვას თითონ სახელგანთქმულ კრიტიკოსს.

მოქმედება სწარმოებს რუსეთში—ვკითხულობთ ჩვენ 27 დეკემბრის 1850 წლის გაზეთ „La Presse"-ში და იხსნება გოტიურ ზალაში, რომლის მთელი სიღრმე უჭირავს ვეებერთელა გამოქანდაკებულ ბუხარს დიდი ცეცხლით და რომლის კედლები მორთულია ღერბებით; უკანასკნელთა შორის ირჩევა ღერბი, რომელსაც ამშვენებს მეტად საკვირველი ნიშანი—პიკის ქალის, ერთ იმ ატრიბუტთაგანის, რომელთაც [illegible] აკეთებენ [illegible]. ამ პიკის ქალს, რომელიც შეტანილია პოლისკების „ღერბში" აქვს თავისი ლეგენდა: გადმოგვცემენ, რომ ეშმაკთან ხელშეკრულობის წყალობით ამ ოჯახის წევრებმა შეიძინეს ქაღალდის თამაშში მოგების საიდუმლოება. და სწორედ ამ საიდუმლოების გამოცნობაზე არაფრით უარს არ იტყვის პოლკოვნიკი ციციშვილი, ბრწყინვალე მელანქოლი და თავდავიწყებული მოთამაშე, მით უმეტეს, რომ მას მეტად ცუდათ მიუდის საქმეები; მაგრამ ერთად ერთი პირია პატრონი ამ საიდუმლოებისა—თავადის ქალი, პოულოვსკაია, ყველა ღირსებებით შემკული: შავი თვალებით, წვრილ ტანით, თეთრი ხელით, მომხიბლავ ქცევით და გულწრფელობით, მაგრამ ამასთანავე დაჯილდოებული ორი ნაკლით: კუზიანი და კოჭლი,—ეს დიდია, მაგრამ ციციშვილის თავადის ქალის შეჭრები სწორედ [illegible] და თვალს [illegible]—იდუმალ შესანიშნავი [illegible], რომლის საშუალებით სამ ხელად თამაშში შეიძლება [illegible] ხელში ჩაგდება, ასეთებს მას [illegible]: მას სულ [illegible] ღირსება, რომ იგი იქცეს ოქროს გოროვნებს.

[illegible] პოულოვსკაია კი, როგორც ყველა [illegible], ერთობ გულწრფელ [illegible] ამ [illegible] სიყვარულს, მით უფრო, რომ მან ერთხელ წინად უშველა იგი. მას აქვს კიდევ სხვა მეტოქები: ციციშვილის წინააღმდეგ [illegible], რომელმაც რომანტიულ გარემოებაში გადაარჩინა იგი. ეს ყმაწვილია [illegible] ხელოვანი, აზნაურიშვილი, რომელსაც [illegible] აქვს ჩამორთმეული ციციშვილის ბიძის მიერ თითქმის ხაზინის ფულის გაფლანგვისათვის: ეს ბრალდება უსაფუძვლოა ყოველის მხრივ. შვილს უნდა თავის მამის მაგიერ [illegible] ციციშვილს, რადგან [illegible]; მაგრამ პოლკოვნიკი მისი მეტოქეა; მაგრამ როდესაც იგი აძლევს მას წინადადებას [illegible] რომ შესაძლებელი გახდეს [illegible] ციციშვილი [illegible] მით, რომ [illegible] 300,000 მან. [illegible], [illegible] მაგივრად [illegible] ყველა [illegible], რომელსაც ვალი სრულიად გადაიხადა [illegible]. [illegible] მაგრამ, როდესაც ციციშვილი თავის თავს ნებას აძლევს [illegible], [illegible] შეურაცხყოფას [illegible], რომელიც [illegible] მას საბედისწერო [illegible].

შემდეგ მოქმედების ცოდის მსვლელობაში—ციციშვილი აძლევს [illegible], რომელმაც [illegible] ნაწილის [illegible], რადგან მას [illegible] არ აძლევს [illegible]: პოლკოვნიკი ცოლად [illegible], როგორც [illegible] ქალის მოთამაშეზე.

აქ უნდა რისკავი განთავისუფლებს [illegible] რასაც მთელი [illegible] ჟინიან [illegible] ქალის საიდუმლოების და [illegible] ჯადოქარ ბეჭედს. ციციშვილი [illegible] ამას და იგებს ქაღალდებს: დამა, ათიანი, სამიანი. მერმე განთავისუფლებული [illegible] ციციშვილის გერმანის [illegible] და უნდა დაუბრუნოს უკანასკნელს [illegible] ნაწილი. ციციშვილი ამაზე უარს უბრუნებს და წინადადებას აძლევს [illegible] ქაღალდის თამაშში მთელი [illegible] მაგრამ ციციშვილმა არ [illegible] ჯადოქარ ბეჭდის ძალა: მისი [illegible] მოკლულია.

ალ. სუმბათაშვილი იუჟინი შაბათს 26 ნოემბერს თბილისში მოსკოვიდან ჩამოვიდა ალ. სუმბათაშვილი იუჟინი

ექ. მიხეილ გედევანიშვილის გარდაცვალება 29 ნოემბერს, თბილისში გარდაიცვალა ილია ჭავჭავაძის თანამედროვე ღვაწლით განთქმული ექიმი მიხ. გედევანიშვილი.

მეოცნებე ნიამორების № 8

იბეჭდება და მოკლე ხანში გამოვა ვალერიან გაფრინდაშვილის რედაქტორობით „მეოცნებე ნიამორების" მერვე წიგნი, რომელშიაც მოთავსებული იქნება ლექსები და წერილები: გრიგოლ რობაქიძის, პაოლო იაშვილის, ვალერიან გაფრინდაშვილის, ტიციან ტაბიძის, კოლაუ ნადირაძის, შალვა აფხაიძის, გიორგი ლეონიძის და სანდრო ცირეკიძის.

ნომერში მოთავსებული იქნება აგრეთვე ვალ. გაფრინდაშვილის თარგმანით ლოტრეამონის „სამგლოვიარო მარში".

ვაჟა-ფშაველას პოემები

სახელმწიფო გამომცემლობა ს. აბაშელის რედაქციით სასწრაფოდ აწხადებს ვაჟა-ფშაველას მე II ტომის გამოცემას. ამ ტომში მოთავსებული იქნება განსაკუთრებით პოემები, როგორც დაბეჭდილი, ისე დაუბეჭდავი.

ვაჟა-ფშაველას ბიუსტი.

მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძე ამზადებს ვაჟა-ფშაველას ბიუსტს.

ალმანახი ქართველ მწერლების ერთი ჯგუფი დეკემბრის 15-ისთვის სცემს სალიტერატურო ალმანახს.

იაკობ ნიკოლაძის იუბილე.

მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძის იუბილე, საიუბილეო კომიტეტი გადასდო ორშაბათისთვის—11 დეკემბრს. იუბილე გაიმართება რუსთაველის თეატრში, ამ დღეს მოხსენებებს წაიკითხავენ: გრიგოლ რობაქიძე, ივანე გომართელი და ვახტანგ კოტეტიშვილი.

სახელმწიფო გამომცემლობაში.

სახელმწიფო გამომცემლობამ მიიღო დასაბეჭდად არტურ ლეისტის წიგნი— „საქართველოს გული", წიგნი დასურათებული გამოვა იანვრის პირველ რიცხვებში.

იაკობ ნიკოლაძის წიგნი.

სახელმწიფო გამომცემლობამ დაავალა სახალხო განათლების კომისარიატს, რომ გამონახოს საშუალება იაკობ ნიკოლაძის წიგნის დასაბეჭდათ.

წიგნი დასურათებული იქნება 70 გვერდიანი, რეპროდუქციებით.

წიგნის რედაქცია საქართველოს ხელოვანთა კავშირის კომიტეტმა დაავალა ი. გრიშაშვილს, ტიციან ტაბიძეს და სანდრო ყანჩელს.

მონოგრაფია ნიკო ფიროსმანზე.

სახელმწიფო გამომცემლობამ მორიგ სხდომაზე 21 ნოემბერს მიიღო დასაბეჭდათ ნიკო ფიროსმანის მონოგრაფია და კატალოგი სურათების ფერადად.

რეპროდუქციების დაბეჭდვა განზრახულია პეტროგრადში. მონოგრაფიას ადგენს ტიციან ტაბიძე ტფილისის მხატვრების თანამშრომლობით.

ახალი ფარდა ქართულ თეატრისთვის.

ცნობილმა თეატრალმა, გლეხუ სუხაროვსკაია (ჭიჭინაძე,) რომელსაც ჰქონდა კ. მარჯანიშვილთან ერთად მოსკოვში თავის საკუთარი „თავისუფალი თეატრი", რუსთაველის თეატრს შესწირა ფარდა, ეს ფარდა დამზადებულია ცნობილ რუსი მხატვრებისგან და მოდელებს იშვიათ სარეკვას. ამ სახელოვან გადაწყვეტილი აქვს ქართულ თეატრს კიდევ მეტი რამ უძღვნას, ამის შესახებ კიდევ განცხადება განათლების სახალხო კომისარს.

ყოველ დღიური გაზეთი.

საქართველოს ხელოვანთა მთავარ კომიტეტის ყოველდღიური ორგანო განზრახულია გამოვიდეს პირველ იანვრისთვის.

დეკემბრის შუა რიცხვებში ქართულ კლუბში გაიმართება დიდი სალამო, მთავარი კომიტეტი ამ დღისათვის გამოაცხადებს მობილიზაციას ქართველ ხელოვანთა.

ვინც ამ დღეზე მონაწილეობას არ მიიღებს გამორიცხულ იქნება კავშირიდან. მთავარი ხელმძღვანელობა ამ სალამოსი მინდობილი აქვს ი. გრიშაშვილს, პაოლო იაშვილს და მოსე თოიძეს.

ივანე ჯავახიშვილის მოხსენებები.

საქართველოს ისტორიის და საეთნოგრაფიო საზ.-ბის კრებაზე (ხელოვნების სასახლეში) ნოემბრის 24-ს, პროფ. ივ. ჯავახიშვილმა წაიკითხა ორი მოხსენება: ა) ერთი ფურცელი სომხეთის ისტორიიდან რუსთა მიმართობის ისტორიიდან (10 ს.) და ბ) 18 საუკ. დამდეგის დასავლეთ საქართველოს რუკა.

ვარლამ რუხაძე

ჩვენი გაზეთის წარსულ № დაბეჭდილ შენიშვნა, რომ წელს უსრულდება 30 წელი სამწერლო მუშაობის პოეტ ვარლამ რუხაძეს. ცნობა არაზუსტი იყო. ა. გომელაურის ქრესტომატიიდან „ქართველი მწერლები" რუხაძე „ლომისი"-შემონავს, მას მოლოდ პირველ წელს უსრულდება 25 წელი.

დღეს ჩვენ გაზეთში იბეჭდება განცხადება, რომ 5 დეკემბერს რუსთაველის თეატრში იმართება ვ. რუხაძის სალამო.

რედაქცია უნებლიე შეცდომისათვის ბოდიშს იხდის, და იმ ხალხს, რომელსაც მიმართავდი რუხაძის პატივისცემა წინწლ ამ მოუწმობს დაესწრონ მის სალამოს 5 დეკემბერს. პოეტის პატივისცემისათვის წლებს არა აქვს მნიშვნელობა, თუნდაც 24 წელი. საჭიროების რედაქცია დარწმუნებულია რომ ამ სალამოს დაესწრებიან ვ. რუხაძის გარეშე რომელსაც ტფილისში ბევრი წლები სალამო არ გაუმართავს.

თეატრი ამერიკაში.

ამერიკის თეატრი, როგორც ყოველთვის ჩამორჩენილი, ახლა ევროპიული თეატრის გავლენით განახლების გზას დაადგა. შემოსავლიანი თეატრი თანდათან უთმობს ადგილს, ამ დამად არსებობს რამდენიმე დამოუკიდებელი თეატრალური დასი რომელთა შორის პირველ რიგში დგანან: „თეატრალური ცეხი" და „პროვინციალ მასიობათ საზოგადოება". თეატრალურ მოღვაწეებიდან ახლა ბევრს მუშაობს არტურ ხოპკინსი, რომელსაც თეატრის აძლევს უმაღლეს ღირსებას, და დრამატურგი ოპნეილ: უკანასნელი ცდილობს შექმნას თეატრი ევროპიული ტიპის. დიდ როლს ამერიკის თეატრის განახლებაში თამაშობენ მხატვრები, რომლებიც მსახიობებსაც და დრამატურგებსაც წინ უსწრობენ.

რობერტ ედმონდ ჯონს ქადაგობს თეატრს, რომლის სცენიური მოწყობილობა უნდა მიჰყვებოდეს ფანტასტიურ სურათს, რის დეტალებიც პიესის მსვლელობის დროს შეიცვლება.

სცენაზე უნდა გაჩნდნენ ცალკე ინდივიდუუმები, იგინი უნდა შეცვალონ უზარმაზარ ბრბოებმა, რომლებიც პავილიონის სიმაღლიდან თუ მოიჩანან.

არქიტექტორი გერმან როსი სცდილობს გაერთიანოს სცენა და მაყურებელთა დარბაზი, ახალ თეატრალურ მისწრაფებასთან შეფარდებით. კერძოდ ის ტექნიკურ მხრივ დეკორაციებს.

თანამედროვე ამერიკელ რომანისტები.

კარლოს ვან დორინმა გამოსცა მეორე ტომი ამ სათაურით: „თანამედროვე ამერიკელი რომანისტები". ამ წიგნში ავტორს განხილული აქვს ამერიკული ლიტერატურა 1900—1920 წლებისა და იძლევა უფრო ცნობილ თანამედროვე რომანისტების დახასიათებას.

აქ შეხვდებით როგორც ძველებს: მარკ ტვენს, ჯეკ ლონდონს, ო' ჰენრის, ისე აქ არიან სულ ახლებიც: ტეოდორ დრეიზერ, სინკლერ ლუის, შერვუდ ანდერსონ და კიდევ სხვები, სრულიად უცნობი ჩვენთვის, მწერლები. ახალი ამერიკული ლიტერატურა არის ოპოზიცია წინაალმდეგ ტრადიციული ლიტერატურის, იგი ოპოზიციაა ნატურალიზმის და სატირული კრიტიკა სინამდვილის. აქ არის მიდრეკა საზოგადოებრიობის, აჩენდება პირობითი ოპტიმიზმის წინაალმდეგ, რომანებში გამოდიან ტიპები ამერიკის ინდუსტრიალ ცხოვრების მიერ შექმნილი.

ეს ახალი ლიტერატურა შერვუდ ანდერსონის პირით: „როცა იწყებ ყოველივე მიმზიდავს და იდეები, და არავის არ შეუძლია სული და გული, რომ ხმა ამოიღოს, ამის შესრულება საუკეთესო მწერლების უნდა".

ნატურალისტურმა საზოგადოებრივმა რომანმა შექმნეს რომანი ძველი სტილის, რომელშიც მთავარ როლს თამაშობდა კულტი „ადგილობრივი კოლორიტით". ამ სახის ლიტერატურა შექმნილია ბრეტ გარტის მიერ, კუნძულიდან ნიჭიერი წარმომადგენლები, მაგრამ ახლა იგი უკიდურეს მინიმუმადე მივიდა და მოკლებულია ყოველივე ფსიქოლოგიურ შინაარს. ამ უზარმაზარი ლიტერატურიდან ერთად ერთი საინტერესო რომანია: „მიძღვნა რუმეოს" ჯონ ჩენდლერის—უმთავრესად მისთვის, რომ მასში სჭარბობს ზნეური ფოლკლორი.

ახალ შკოლიდან შესანიშნავია რომლინ გარლენდ, რომელმაც დაწერა რომანები: „დიდი გზა", „მუერის ხალხი", „ვარდი დუტჩერ კულიდან" და სხ. ყველა ეს რომანები დაწერილია მკაცრი რეალისტური სტილით. მათი შინაარსია: ფერმერების ცხოვრება, ახალი თაობის ლტოლვა ქალაქთა თავისუფლებისადმი.

ყველაზე პოპულარულია უინსტონ ჩერჩილი, რომელმაც შექმნა ისტორიული რომანი ამერიკის წარსულიდან, როცა ბრძოლა იყო დამოუკიდებლობისათვის, მისი რომანები სრულიად აკმაყოფილებდა ამერიკელთა ეროვნულ თავმოყვარეობას და მალე მან ვილტერ სკოტის დიდება მოიპოვა. მისი რომანები გამსჭვალულია დინამიზმით და დაუყოვებელი ცხოვრების წინაალმდეგ ბრძოლით. ამაშია მთავარი ღირსება ჩერჩილისა.

იგი უპირატესად, პოლ ტიკისია, იდეური მიმდევ რუზველტის, პროპაგანდისტი საზოგადოებრივ და სახელმწიფოებრივ ენერგიის, მაგრამ მას თავის რომანებში გატაცებით გამოყავს თავისი იდეური ამერიკანიზმი.

ახალი მწერლები სასტიკად ამხილებენ ამერიკულ ცხოვრებას. მაგალ. რობერტ ხერიკ, ილაშქრებს ამერიკელი ქალის წინააღმდეგ და ამტკიცებს, რომ ის, შრომას გადაჩვეული, თავისი არსებით, პარაზიტია და უსულო არსება.

ასეთი ტიპის მწერლები არიან: ეპტონ სინკლერი, ტეოდორ დრეიზერ.

მაგრამ რეალისტურ რომანთან ერთად, ამერიკაში გავრცელებულია რომანი ესთეტიური, რომლის საუკეთესო წარმომადგენელია ხერგეს ხეიმერ, ავტორი შესანიშნავი რომანის: „სამი შავი პენნისილვანელი". აქ მოცემულია ყოფა-ცხოვრება გარდასული დროების, და ამერიკული კულტი ძველისადმი.

უახლოესი ამერიკელი რომანისტები, ერნესტ პული, ლი მასტერს, შერვუდ ანდერსონ და სინკლერ ლუის, გაერთიანებულნი სოციალისტური სიმულვილით. მაგრამ ახალგაზრდა ლიტერატურა ილაშქრებს არა მარტო სოფლისა და ქალაქების, არამედ მეშჩანური სულის წინააღმდეგ.

რედაქტორი **გიორგი ლეონიძე**

რუსთაველის თეატრი

სამშაბათს, 5 ნოემბერს გაიმართება

ვარლამ რუხაძის სალამო

მოხსენებას წაიკითხავს ივანე გომართელი, „რუხაძის პოეზია" ლიტერატურულ და მუსიკალურ ნაწილებში მონაწილეობენ თბილისის გამოჩენილი არტისტები და მწერლები.

ტფილისის აღმასკომი

აცხადებს საყურადღებოთ ყველა იმ სახელმწიფო დაწესებულებათა და კერძო პირთა

რომელთაც უკვეთ რეგისტრაციაში გატარებული სავაჭრო-სამრეწველო ხასიათის შენობები (დარაბა, საწყობი, სარდაფი, ფარდული და სხვა), რომელნიც ნი ვალდებულნი არიან ა. წ. 1—ლ დეკემბრამდე გამოცხადდნენ აღმასკომის შენობაში, (ოთახი № 23—სადარბაზო სექცია) და გაატარონ რეგისტრაციაში შენობები, წინააღმდეგ შემთხვევაში დამნაშავენი იქნებიან და დასჯილნი ადმინისტრაციული წესით, დეკრეტის № 50 საყოველთაო დადგენილების დარღვევისათვის, შენობები კი ჩამორთმეულ იქნება სხვა პირებზე გადასაცემად.

ქალაქის აღმასკომის თავმჯდომარე **ლ. დუმბაძე.**

საქალ. განყოფილ. გამგის მოადგილე **მ. ბასილია.**

გადასახადთა ბიუროს გამგის მოადგილე **ბ. პაპიძე.**

საჯარო ვაჭრობა

ამიერ-კავკასიის სოც. საბჭ. რესპუბ. რკინის გზის მმართველობა

აცხადებს, რომ 1922 წ. 5 დეკემბრისათვის დილის 12 ს. ამიერ-კავკასიის რკ. გზ. სამმართველოში (ვოკზ. ქ. № 1) დანიშნულია წერილობითი

საჯარო ვაჭრობა

1923 წ. 1-ლ იანვრიდან გაცემისათვის:

1 ვაგონი რესტორანის

3 ბუფეტ ვაგონის.

1 კლასის სადგურის ბუფეტების სადგურებზე: ბათუმი, ჩაქვა, სამტრედია, რიონი, ქუთაისი, შორაპანი, ჰაითურა, ხაშური, ბორჯომი, ბორჯომ-პარკი, მცხეთა, თბილისი, ნავთლუღი, გურჯაანი, სანდარი.

მეორე კლასების ბუფეტების შემდეგ სადგურებზე: ჩაქვა, ჯუმათი, ლანჩხუთი, სამტრედია, №№ 1, 2, 3, ახალსენაკი, ფოთი, მუხიანი, რიონი №№ 1, 2, ქუთაისი, ხრესილი, სვირი, ზესტაფონი, ჰაითურა, ძირულა, შორაპანი, მოლითი, წიფა, ხაშური, სუმბათოვი, ბორჯომი, ხოროგოული, ქარელი, კასპი, ქსანი, ავჭალა, თბილისი, ნავთლუღი, სიღნაღი, გურჯაანი, მუკუზანი, ყარაია, სანდარი, შულავერი, სადახლო, ბაიდარი, საკვერი, ცაგის ძირი.

სამიკიტნოების სადგურებზე: ბათუმი, სამტრედია, აბაშა, ახალ-სენაკი, ფოთი, რიონი, ქუთაისი, ზესტაფონი, შორაპანი, ჰაითურა, საზღვრე, ხაშური, ბორჯომი, თბილისი, გურჯაანი, სადახლო.

ის პირი, ვისაც სურთ მონაწილეობა მიიღონ საჯარო ვაჭრობაში, თავიანთი განცხადებანი უნდა ჩასდონ პაკეტებში და ჩაბეჭდონ (პაკეტები საგანგებოდ გამოყოფილებულია) საბჭოს დარბაზის ყუთის კარებთან. კონვერტებზე უნდა იყოს წარწერა: „ბუფეტების, სამიკიტნოების და ვაგონების იჯარის საჯარო ვაჭრობისთვის", ხოლო განცხადებებში ნაჩვენები უნდა იყოს რა არის სახელდობრ განზრახული საიჯაროდ და როგორია წლიური იჯარის ფასი სანგარიშო ოქროთი.

განცხადებას თან უნდა ჰქონდეს დართული:

1) კვიტანცია სანინდარის შეტანის არა ნაკლები 10 პროცენტი მთელი განზრახული შემოსავლისა.

2) განცხადებები დაზღვეული უნდა იყოს სილუხი გადასახადით. რკ. გზ. მმართველობა იჯარის გაცემისას ანგარიშს გაუწევს არა მარტო შეთავაზებულ ფასით, არამედ სხვა მოსაზრებითაც, რომელიც ეხება რკინის გზ. მეურნეობას.

დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ყოველდღიურად დილის 9—11 საათამდე, გარდა დღესასწაულებისა რკინის გზის მმართველობაში (თბილისი, ვოკზალის ქ. № 1. ოთახი № 64.

3) ის პირნი, რომლებიც იჯარით იღებენ ბუფეტებს, ვაგონებს, სამიკიტნოებს და მიღებინდ არ შეიტანენ საჯარო გადასახადი ამ წლის 1-ლ დეკემბრიდან საჯარო ვაჭრობაზე დაშვებულნი არ იქნებიან.

კომერციული ნაწილის გამგე: თუხრელი

სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს ცენტრალური სატრანსპორტო განყოფილებამ თავის განცხადებებში ოპერაციების შესახებ, რომელსაც აწარმოებს მისი

კონტრსააგენტო

მოათავსა სხვათა შორის გაზეთ „პრავდა გრუზიი"-ს №№ 462, 468, 474, 480 და 485-ში ისეთი მუხლები, როგორიცაა 4, 5, 9 და 10, რომელიც იწვევს მკითხველთა ფართე წრეებს შესახებ იმისა, რომ ის აწარმოებს მოლაპარაკებას რკინის გზათა სამმართველოსთან ტვირთის მიღებისა და გადაგზავნის შესახებ

ამზადებს ყოველგვარ საბუთებს, აწოდებს 24 ს. განმავლობაში ვაგონს

და ჰყავს აგენტები ნავთლუღის სამარშო სადგურზე და ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოსთან არსებულ ცენტრალურ სადისპეჩერო საწყობში.

რკინის გზის სამმართველო აუცილებლად სთვლის განაცხადოს ყველას საყურადღებოდ, რომ ყველა 4, 5, და 9 მუხლში ნაჩვენებ ოპერაციებს,

რკინის გზა აწარმოებს დამოუკიდებლად

ყოველ-გვარ შუამავალთა გარეშე,

რაც შეეხება 10 მუხლს, აქ ალბად ადგილი აქვს უბრალო გაუგებრობას,— არასოდეს და არსად რკინის გზა არ დაუშვებს უცხო პირებს თავის საწყობებში.

ამ-ბა „ხორც პროდუქტმა" გასაყიდათ მიიღო დამარილებული ძროხის ხორცი საკუთარი წარმოების იყიდება ამ-ბის ყველა დუქნებში.

ამ. კანტორა: სასახლის, 4 (მეორე სართული) ტელ. 9—84.

გამგეობა.

ამხ-მა „ხორც-პროდუქტი"

იუწყება საყოველთაოდ, რომ ამხანაგობა **მთავარი კანტორა და გამგეობა**

გადავიდა

სასახლის ქუჩაზე, 6. (III სართული) ტელ. 9—34. სხვა უნდა მიმართონ საქმეებისთვის

გამგეობა

ა. ს. ს. რ.

საფინანსო კომისარიატი

ამონაწერი უცხოელი ვალიუტისა და სავალიუტო ღირებულებ. საზღვარგარეთ გაზიდვისათვის მისაცემ ნებართვების წესრიგის ინსტრუქციიდან, თანახმად საკავშირო საბჭოს დადგენილებისა № 50.

1. თანახმად ამიერ-კავკასიის სოც. საბჭ. რესპ. ფედერაციის საკავშირო საბჭოს დადგენილებისა 1922 წლის 21 ნოემბრიდან № 50 აკრძალულია საკავშირო საბჭოს მიერ განსაკუთრებულად ნებადაურთველად გაზიდვა საზღვარ-გარედ ვალიუტისა და სავალიუტო ღირებულებათა დადგენილ ნორმაზე ზევით, რომელიც ნაჩვენებია 1 სტ. მეორე შენიშვნაში და აღნიშნულ დადგენილების ცალკე დებულებაში.

2. ვალიუტის გასაზიდ ნებართვების მთხოვნელები უდგენენ საკავშირო ფინანსკომის რწმუნებული სათანადო რესპუბლიკისა მათ მიერ ხელმოწერილ განცხადებას სათანადოთ შევსებულ საანკეტო ფურცლებთან ერთად.

3. ნებართვისა სიღებად აუცილებელი პირობაა, კერძო დაწესებულებათა (კოოპერატივები, შერეული საზოგადოებანი და სხვა) ფირმათა და პირთათვის, რომ მათ გაზიდულ ღირებულებათა სამაგიეროდ შემოიტანონ სათანადო ღირებულების საქონელი მეორე სტატიაში ნაჩვენებ მოთხოვნილებათა დამაკმაყოფილებელი.

შენიშვნა: ამიერ-კავკასიის და სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებში მომქმედ მუშათა კოოპერატივების მთავარ ორგანიზაციებისათვის დასაშვებია ნებართვის მიცემა უცხოელი ვალიუტის საზოგადოთ საზღვარ-გარედ, თუ ისინი ბანკების საგარანტიო წერილის მაგიერ წარმოადგენენ დაწესებულების ვალდებულებას, მეთაურთა მიერ ხელმოწერილს მასში, რომ უკანასკნელი კისრულობს ნებართვის აღების დღიდან ოთხი თვის განმავლობაში შემოიტანოს უცხოეთიდან ამიერ-კავკასიის ფედერაციის საზღვრებში საქონელი, მათ განცხადებაში ნაჩვენები.

4. ვალდებულების შესრულება უნდა უზრუნველყოფილ იქნას ერთ-ერთ სახელმწიფო დაწესებულების ან მისი განყოფილების დეპოზიტში ნებადართულ გასაზიდ ვალიუტის ღირებულების 20 პროც. წინდაწინ შეტანით. (მეოთხე სტატია).

5. საშუალებანი და რაობა უზრუნველყოფათა თვითეულ შემთხვევაში უნდა (განსაზღვროს) გამოიკვლიოს აღნიშნულ ბანკის ადმინისტრაციამ, გამცხადებელთან ერთად, რომელიც მოვალეა წარმოუდგინოს ფინანსკომის წარმომადგენელს ბანკის საგარანტიო წერილი იმაში, რომ უკანასკნელი ფინანსკომის წინაშე კისრულობს პასუხისგებას ვალიუტის 20 პროც. ფარგლებში, თუ გამცხადებელი არ შეასრულებს თავის დროზე თავის პირობებს, უცხოეთიდან ვალიუტის სათანადო ღირებულების საქონლის შემოზიდვის შესახებ, როგორც ეს მის განცხადებაში არის ნაჩვენები.

6. გამცხადებლის გარანტიის მიცემაში ბანკს უფლება აქვს გადაახდევინოს მას უზრუნველყოფის საერთო ჯამიდან გასაზიდ ვალიუტიდან (20 პრ.) ორ პროცენტამდის თვეში, გარდა ნამდვილი ხარჯებისა შენახვის, დაზღვევისა და სხვა საერთო პირობათა სასაქონლო—სასესხო ოპერაციების მიხედვით.

7. სავალიუტო ღირებულებათა გასაზიდ ნებართვის აღებაში გამცხადებლები იხდიან ნებართვის აღებაში გამცხადებლები იხდიან ნებართვის დამზადება-გაცემაში გაწეულ ფინანსკომის ხარჯების დასაფარავად ერთი პრ. გასაზიდათ ნებადართულ ღირებულებისას; სამთავრობო და სახელმწიფო დაწესებულებანი არ არიან თავისუფალნი აღნიშნული ერთი პრ. გადასახადისაგან.

8. მოწაფეებს, რომელნიც მიემგზავრებიან საზღვარ-გარედ და სურსთ გაიტანონ უცხოელი ვალიუტა ნორმაზე მეტი თანახმად 1 § მეორე შენიშვნისა განათლების კომისარიატის მოწმობის წარდგენით, რომ ისინი წარიგზავნებიან საზღვარ-გარედ განათლების გასაგრძობათ, მოწაფის ანგარიშში მიეცემათ ნება საზღვარ გარეთ წასვლის დროს გაიტანოს უცხოელი ვალიუტა არა უმეტეს 75 მანეთისა ოქროთი, შემდეგ კი მოწაფეს შეიძლება მიეცეს ნება რომ მან პერიოდულათ მიიღოს ვალიუტა ყოველთვიური საცხოვრებელი მინიმუმის ანგარიშით 75 მანეთი ოქროთი.

9. ავადმყოფები, რომლებიც მიემგზავრებიან უცხოეთში და სურსთ გაიტანონ ვალიუტა დადგენილ ნორმაზე მეტი, თანახმად 1-ლი §-ს მეორე შენიშვნისა, არდგენენ მოწმობას ჯანსაღობის კომისარისაგან, ხსენებულ პირთა საზღვარ-გარეთ ქცევის აუცილებლობის შესახებ. ზოგიერთ შემთხვევებში ნებადართვა უცხოელ ვალიუტისა—საზღვრავს თვითეულ შემთხვევაში ამიერ-კავკასიის ფინანსკომი.

10. განცხადებები ვალიუტის გასატან ნებართვების მასალებით ყველა სათანადო დოკუმენტები სასარგებლო მოწმობას რეგისტრაციისა ან აღების შესახებ.

11. ღირებულებათა გასაზიდად მიცემული ნებართვები ძალაშია ორი თვის განმავლობაში. უკანასკნელ ვადად უცხოეთიდან საქონლის შემოტანის ვალდებულებისა ინიშნება 4 თვე ნებართვის გაცემის დღიდან დაწყებული.

12. როდესაც ფინანსკომის რწმუნებულს დანიშნულს ვადაზე წარუდგენენ საბუთებს მასში, რომ თანახმად დადებულ პირობისა უცხოეთიდან შემოტანილია სათანადო საეკვივალენტო საქონელი და ამაში წარმოდგენილი იქნება დოკუმენტები, როგორც საბჭოს მოწმობა, კონოსამენტი, ფაქტურა, დაზღვევის მოწმობა და სხვა ფინანსკომის რწმუნებული რთავს ნებას, რომ მასთან შენახული ბანკის საგარანტიო წერილი წარწერით დეპოზიტად შეტანილი ფულები დაუბრკოლებლივ დაუბრუნდეს მის კანონიერ პატრონს.

13. თუ მიცემულ ნებართვაში დადებულ უკანასკნელ ვადის გათავებისას არ იქნება წარმოდგენილი დასაბუთებული რწმუნება უცხოეთიდან დაპირებულ საქონლის მოტანაში, ფინანსკომის რწმუნებული მოითხოვს და იღებს ბანკიდან, თანახმად ბანკის საგარანტიო წერილისა, 20 პროც. გადატანილ ვალიუტის ღირებულებისა ნატურით ან ადგილობრივი ფულის ნიშნებით დღის კურსით.

14. იმ შემთხვევაში, თუ კანონიერ ვადის განმავლობაში მიმღები დააბრუნებს ვალიუტის გასაზიდ გამოუყენებელ ნებართვას თხოვნით, რომ მას დაუბრუნონ საწინდარი (20 პრ.) თხოვნა შეიძლება შესრულებულ იქნას, მხოლოდ მას გამოერიცხება 1 პრ. გასაზიდათ ნებადართულ ვალიუტის ღირებულებიდან საწინდარის მიღება დღის კურსით.

15. ვალიუტის გასაზიდი ნებართვები არის სახელობითი დოკუმენტები და გამოეწერებიან ვალიუტის გამტანის სახელზე მისი განცხადების ან იმ დაწესებულების ჩვენებით, რომელიც თხოულობს ნებართვას თავის პასუხისმგებლობით, და ნებართვების სხვა პირზე ან დაწესებულებაზე გადაცემა აკრძალულია.

16. დასაშვებია გადაცვლა მოცემული ნებართვისა ახალ ნებართვაზე ვალიუტის შეცვლა ან პირის გამოცვლა—რომელმაც უნდა გაიტანოს ვალიუტა და სხვა). გადაცვლა ხდება იმავე იმავე წესრიგით, როგორც პირვანდელი ნებართვის აღება ფინანსკომის რწმუნებულთან. მხოლოდ ნებართვის გადაცვლისთვის დაინტერესებულთ გადახდებათ გასაზიდი ვალიუტის ღირებულების პრ. გადაცვლის დღის კურსით.

17. თანახმად საკავშირო საბჭოს დადგენილების მე-5 სტ. ტ. ნებართვა ვალიუტის გასატანად ეძლევა პიროვნულად იმგვარადვე, როგორც ეკვივალენტი უცხოეთიდან დამოუკიდებლად შემოტანილ საქონელში. აუცილებელი პირობაა მხოლოდ, რომ მოტანილი საქონლის ნომენკლატურა აღნიშნული იყოს მე-2 სტატიით აღნიშნულ სიაში.

18. ვალიუტის გასატანი ნებართვების მიღება ხდება ზემოაღნიშნული წესით—ფინანსკომის რწმუნებულის საშუალებით. საბუთად, რომ საქონელი უცხოელი ნაწარმოებია— უნდა წარმოდგენილი იქნას კონოსამენტები, რკინის გზის დუბლიკატები, დასაზღვევი მოწმობები, საბაჟოს მოწმობები, ფაქტურები და სხვა, რომელნიც უჩვენებიან. მხოლოდ ფინანსკომის რწმუნებულ ბეჭდით.

19. ვალიუტის გასატანი ნებართვების მიღებისათვის ამ შემთხვევაშიაც დაინტერესებულნი იხდიან ღირებულებიდან 1 პრო.

20. იმ შემთხვევაში, თუ უცხოელი საქონლის შემოტანიდან ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა ტერიტორიაზე გავიდა ორ თვეზე მეტი—ნებართვა სათანადო ვალიუტის გასატანად ვერ მიეცა.

ა-ბა „ხორც-პროდუქტი"

ამით აცნობებს ხორცის პროდუქტების ყველა ბითუმად მყიდველებს

სახელმწიფოებრივ, საზოგადოებრივ და კოოპერატიულ ორგანიზაციებს და ხორცის კერძო მოვაჭრეებს, რომ

მიმდინარე წლის 22 ნოემბრის ორშაბათიდან

იხსნება

ხორცის გასანაწილებელი ცენტრალური პუნქტი—ვერის მოედანი (ქალაქის ყოფილი დუქანი)

ხორცის პროდუქტების გაცემა სწარმოებს ყოველ დღიურად დილის 7 საათიდან საღამოს 9 საათამდე.

ხორცის წვრილ-წვრილად გაყიდვა სწარმოებს სხვა და სხვა რაიონში ამხანაგობის საბითუმო საწვრილმანო მაღაზიებში.

ფასები საბაზრო ფასებზე დაბალია

დაწესებულ ფასების ტარიფების ცალკე ხარისხის პროდუქტების გაცემის და სხვა შესახებ განცხადებები მიიღება ამხანაგობის კანტორაში.

მისამართი არსენ ჯორჯიაშვილის ქუჩა (ყოფილი ბარიატინის) № 6 ტელეფ. 1—98

გამგეობა.

ალმასკომის ცენტრალურ სამკურნალოსთან

(პუშკინის ქ. № 10)

ქალაქის ჯანმრთელობის განყოფილებამ გახსნა კანით და ვენერიულ ავადმყოფების განყოფილება. ავადმყოფები მიიღებიან ყოველ დღე 9—11 საათამდე, გარდა კვირა უქმე დღეებისა.

ჯანმრთელობის განყოფილების გამგე—გაწაძე.

რკინის გზის

მიმოსვლის შეცვლა

═══ კახეთის გზაზე ═══

და

ორი მატარებლის დამატება

1 დეკემბრიდგან ტფილისიდგან და 2 დეკემბრიდგან თელავიდგან, საფოსტო მატარებლების მიმოსვლა დროებით იცვლება შემდეგათ:

მატარებელი № 3—4 ტფილისიდან გავა ყოველ დღე დილის 7 საათ. და 15 წ., გურჯაანიდან დილის 4 საათ. 52 წ., მივა თელავში საღამოს 7 სათ. 10 წ., ამის მიხედვით მატარებლები №№ 87 და 88, შეთანხმებულნი გურჯაანთან, გავლენ № 88 გურჯაანიდგან. 1 დეკემბრიდან დილის 5 საათ. 20 წ., მივა წნორის-წყალში საღამოს 8 საათ., გამოვა წნორის-წყლიდან 2 დეკემბერს დილის 9 საათ. 35 წ., მივა გურჯაანში დილის 11 სათ. 45 წ., იმავე დროს 1 დეკემბრიდგანვე დანიშნულია ერთი წყვილი საქონლის და ბარგის მატარებლებისა № 21 და № 22, ტფილისიდგან მატარებელი № 21 ივლის კენტ რიცხვებში საღამოს 10 საათ. და 10 წ. მივა გურჯაანში 2 დეკემბერს დილით და ასე წყვილთავე რიცხვებში მატარებელი № 22 იმავე დღეს გ. ი. წყვილ რიცხვებში დილის 9 საათზე, მივა ტფილისში საღამოს 6 საათ. და 20 წ.

1 1

ნება დართ. სამხ. ცენზ. 3000. საზღვაოსაზღვაო კომისარიატის სტამბა